ЛЬВІВ. 1930. ЧИСЛО 9

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК ВИДАННЯ ШЕСТИЙ

Від Адміністрації

Пренумерата є платна з гори; щоби оминути перерви в посилці журналу, просимо о правильне вплачування належности.

До всякої кореспонденції з Редакцією і Адміністрацією просимо долучувати на відповідь 0·30 зл. поштовими значками.

В разі зміни місця побуту просимо завчасу нас про це повідомити, а на кошти зміни адреси прислати 0·50 зл. поштовими значками.

Книжки й журнали надіслані до редакції:

(Просимо авторів і видавців надсилати нам свої видання для обміну й поміщення в оцій рубриці).

„Жіноча Доля“, — двотижневик, для українського жіноцтва, Коломия, чч. 27—30.

„Ženský Svet“, — місячник, Любляна (Югославія), ч. 7, 8.

„Літературно Науковий Вістник“, місячник, Львів 1930, ч. 7, 8.

„Нові Шляхи“. — літературно-науковий, мистецький і громадський журнал, Львів 1930, ч. 6.

„Світ дитини“, — місячник, Львів, ч. 7.

„Життя і знання“, ілюстрований місячник, Львів 1930, ч. 6, 7.

„Учительське Слово“, орґан Взаїмної помочі Українського Учительства. Львів, ч. 7, 8.

„Літопис Червоної Калини“, ілюстрований журнал історії та побуту. 1930 р., ч. 6.

„Молоде Життя“, — журнал українського пласту, ч. 7.

„Пластовий Шлях“, — часопис проводу українського пластового уладу.

Інж. І. Лучишин: „Фахові Школи“, порадник для батьків та молоді. Накладом „Рідної Школи“.

А. Ґарін-Михайловський: „Діточі літа Тьоми“. Накладом „Рідної Школи“.

До цього числа долучуємо аркуш кроїв.

Почтову оплату заплачено гуртом. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

НОВА ХАТА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ПЛЕКАННЯ ДОМАШНОЇ КУЛЬТУРИ

ВИХОДИТЬ РАЗ У МІСЯЦЬ

РІК VI. ЛЬВІВ, ВЕРЕСЕНЬ 1930. Ч. 9.

ДАМЯН М. ГОРНЯТКЕВИЧ

РОЛЯ ЖІНКИ В ПОВСТАВАННІ УКРАЇНСЬКОГО НАР. МИСТЕЦТВА

(Продовження)

Другим доказом, ще краще характеризуючим виїмкове становище жінки на Україні в ділянці релігійного культу, є старинний звичай писання великодних яєць. Обрядова сторона цего звичаю зберегла досі дуже багато давних елєментів, які являються сутю первісного релігійного світогляду, висказаного в пребагатій символіці. Одначе ролю писанчарок можемо лише тоді пізнати як слід, коли розважимо ритуальне значіння крашення писанок з узглядненням давньої традиції.

Яйце було у віруваннях наших поганських предків символом відродженого на весну сонця, а з ним і розбудженої до нового життя вселенної. Впрочім тут заходить тісна анальоґія між вязами вапневої шкарлупки яйця для живого єства-курятка й мертвою ледяною корою для творчої сили природи. Вага символіки яйця була тим більша, що воно криє завязок півня-птиці, посвяченої самому сонцю. Давні славяни уявляли собі півня як божого післанця, який заступав справи людей перед богами. Замітне, що на Моравії в околиці Кромеріжа розкопано одну могилу й найдено в ній побіч людських черепів також кістяк когута. Існує стара славянська леґенда, схожа на перекази єгиптян, персів, індійців і японців, яка виводить початок цілої вселенної з яйця. По думці цеї леґенди, Бог післав перед многими-многими віками на землю курку, вона знесла яйце, а з розколеної шкарлупки його виплило сім рік, даючи почин усьому орґанічному життті. Врешті загально відома є українська казка про рай у виді замку, що крутиться на курячій ніжці. Інший переказ (рівнож славянський) вістить, що на Івана Купала треба принести в жертву курку, а її кости переховується, бо ними можна відчинити скляну гору, себ-то ворота до раю.

Українське мистецтво заінвентаризувало дуже цікавий памятник архаїчної скульптури, який відтворює зображення тогочасної релігійної жертви. А саме, на скелі в селі Буші, ямпільського повіту, заховався примітивний релєф, що представляє людину навколішках перед півнем, приміщеним на дереві з лівого боку скульптури. В руках людської постаті знаходиться жертвенна посудина; є це картина поганського обряду, без сумніву одного з тих, що звеличують сонце через присвячену йому птицю. З грубих зарисів сілюети важко пізнати, чи це мужчина, чи може й жінка, хоча оця друга можливість є в цьому випадку дуже правдоподібна[6]). За людиною стоїть олень, котрий виступає також на цілій низці археольоґічних находок зі скитських могил і врешті має свій відгомін у теперішних писанкових зображеннях на Гуцульщині.

Культ сонця, цього джерела світла й життя, дістався по думці проф. В. Щербаківського[7]) вже в глибокій давнині на Україну посередною дорогою через Малу Азію. Щойно з України він поширився дальше в Европі й там принято його загально під кінець бронзової доби.

Звеличування сонця під видом його символу яйця було здавна відоме у старинних єгиптян, греків, римлян, давніх і новітніх персів, фінів і навіть полінезійців. Єгиптяни уявляли собі бога сонця Пта з яйцем у руці. Сонишний культ дійшов в Єгипті до зеніту підчас володіння Аменофіса IV, котрий завів монотеїзм, наказуючи почитувати виключно сонце Атон і сам прибрав імя Ехнатона (= він є любимець Атона)[8]). Греки вірили, що світ повстав з яйця, знесеного казковою птицею Феніксом у святині Геліоса. Староримські письменники Ювенал, Пліній і Овідій лишили нам численні згадки, що їхні родимці красили яйця й уживали їх при ріжних обходах і забавах.

[6]) Описаний релієф сильно нагадує гетітські різьби й плити, де представлено такі самі сцени. На тих зображеннях виступають у характері богомольців майже все жрекині, зовсім подібні одягом і формою до скельного образу з Буші.

[7]) В студії п. з. „Основні елєменти орнаментації українських писанок та їхнє походження".

[8]) Археольоґічна експедиція Кернервона найшла в 1921 р. в Тебах плитку з малюнком півня. Та сама виправа відкрила в слідуючому році могилу Тутенхамона, зятя Ехнатона.

Почитування сонця розвинулося отже спершу на полудневому Сході й з того середовища перенесено його через Чорне Море на сусідню українську територію. Тутешнє автохтонне населення, осіле від непропамятних часів на своїй землі, вспіло вже здавна витворити — завдяки вродженим спосібностям, — власні цивілізаційні здобутки. Наші предки доповнили міжтим свої релігійні вірування новим культом, надаючи йому вскорі своєрідні прикмети. Взагалі на Україні відбувався довгими віками інтересний процес присвоювання й одночасно перетворювання чужих культурних впливів, які тут у виїмково щасливих умовинах викристалізувалися в окремий цивілізаційний центр. Мабуть зрозуміння тих дуже відрадних умовин навело шведського вченого Т. Арне на здогад, що сама Україна була точкою виходу крашення писанок.

Рис. 3. Подільська писанка

Коли одначе в нас зачали виготовлювати писанки, досі невідомо. Їх практичне применення в звязку з Великодними Святами, вказувало би на християнське походження, але перечить тому обрядовий характер і орнаментація. Впрочім властиве уживання писанок спеціяльно підчас Великодня не є переконуюче тому, що це свято припадає в хвилі весняного „відродження сонця", отже є звязане безпосередно з поганським культом, перш усього з давною традицією[9]). Такі самі поганські прикмети має великодня лоза, яку етнольоґи ідентифікують із першою блискавкою, атрибутом Перуна. Лозою — вістить народній переказ, — можна відчиняти землю й скелі. Третім останком старинних вірувань є звичай обливання водою у великодний понеділок, що означувало акт відмолоджування[10]). Ці всі дохристіянські уявлення перейняла згодом Церква, надаючи їм прикмети власної символіки, випливаючої з історичних подій. Таким чином писанка остала в цьому крузі леґенд і правди, наївних здогадів і божественної науки важним знаменем, яке творить зміст двох релігійних світоглядів.

Писанка була головним предметом релігійного культу на Україні вже в глибокій давнині й перетревала з цілою своєю обрядовою частиною до наших часів, зберегла ціле багатство оригінальних прикрас і має завдяки тим прикметам дуже важне культурно-історичне значіння. Писанковий орнамент є з уваги на своє сакральне применення безумовно найстарший і по своїй суті найкращий. А головним чинником, що витворив цю вітку українського народнього мистецтва в переході від ритуальних цінностей аж до побутово-артистичних, є саме наше жіноцтво[11]). Одначе роля жінки не кінчилася на самому крашенні писанок, але вона доповнювала це свято весняного сонця ще й дуже інтересними звичаями й віруваннями.

Через розмалювання перетворюється звичайне куряче яйце в писанку. Є це рід освячення яйця, переміненння його в справжній символ, з усіми питоменностями на зразок талізмана. Основою цеї переміни є крашення, покриття шкаралупки знаками, рисунками, які зображують абстрактні уявлення. Тому нічо дивного, що наші писанчарки уважають свою роботу родом таємничої функції й відповідно підготовляються до неї. На ту ціль вибирають найрадше яйця „первісток" себ-то тих курей, що ледви зачали нестися, відтак розтовчують кілька таких яєць у понеділок до схід сонця і жовток вимішують з красками (Гуцульщина). При цьомуж важне значіння має також вода, яку іноді беруть із розтопленого снігу, стараючись принести її ранком до хати, не обертаючись нікуди, а при зустрічі з кимнебудь не вільно тоді здоровитися й взагалі треба заховувати строгу мовчанку. Серед таких підготовлень слідує опісля технічна частина писання, властиве крашення. Писанчарка є свідома своєї

Рис. 4. Писанка зі с. Колодрібка н. Дністром

місії, їй мусить вдатися її праця, бо інакше писанки не мали би основних прикмет, притягаючої сили, не стали

---

[9]) Як влучно запримітив проф. В. Щербаківський, вже українське слово „Великдень" — перший великий день на весну, — вказує на його обрядовий — хоча в астрономічному зрозумінні, — характер.

[10]) Чехи називають іноді Великдень „помлязка" що відповідає слову mlady = молодий.

[11]) Тільки в нечислених місцевостях пишуть рівнож хлопці, але це рідкі випадки, а навіть їх розмалювання обмежується звичайно до якоїсь частини яйця.

би тим добродійним предметом у дусі народних вірувань. Цілий цей процес писання задержав ще й досі знамена тайного обряду, а в давнину мусів бути справжньою містерією. Суть цеї функції творить орнаментація, котра складається з великої скількости мотивів — здебільша, — символічного характеру. Але не всі декоративні елементи мають символічне значіння; дуже часто новітня писанчарка піднімається на крилах своєї фантазії й перетворює давні мотиви, або вводить власні прикраси. Тому при дослідах орнаментації писанок слід вишукувати перш усього первісні елементи, бо в них є найбагатша символіка, що покривається тісно зі значінням самої писанки.

Цілий простір України можна поділити під оглядом писанкових і — як дальше побачимо, — вишивкових прикрас, на три полоси: на півночі й полудне-західних землях виступає ґеометричний орнамент, а в середній частині домінує ростинний. Це явище зовсім природне, бо як Полісся так і Гуцульщина з Бойківщиною й Лемківщиною були через довгі віки мало доступні й завдяки тому вони задержали архаїчні мотиви. Полісся й Карпати ізольовані природними умовинами, не викликували довший час більшого заінтересування, їх не могли зіпсувати чужі впливи й тому вони могли зберегти свої справжні етнольоґічні цінности. Ґеометричний орнамент поширюється ще частинно на Галицьке Поділля, де заховалися досі давні, дуже цікаві взори на писанках.

А саме, в південно-східній частині Галицького Поділля, що обіймає Борщівський і Заліщицький округ, красять до нинішнього дня писанки, в нічому неподібні до орнаментики сусідніх повітів. На них бачимо дивовижні — на перший погляд, — кривульки, спіралі, поперериванi ріжними значками. Тло тих писанок є зправила чорне. Це явище тим інтересніше, що звичай крашення писанок іде в парі зі свобіднішим часом, вільним від господарських занять. Але на Поділлі, де земля є незвичайно урожайна, а праці в полі й хаті чимало, той стан міг легко викликати повне занедбання обряду, як це бачимо приміром в околиці від Гусятина поза Тернопільщину, бо в цій частині краю закинули сьогодня вже цілком писання великодних яєць. Тією глибшою причиною, що вплинула на збереження писанок у Борщівщині була духова предківська спадщина, старинна традиція. А до яких далеких границь сягає вона, маємо наглядний доказ на печерних вазах із Більча Золотого. Там відкрито перед приблизно 40 роками вхід до широко розгалуженої печери, де були розкинені людські кости поруч величезної скількости давньої кераміки з епохи новішої камяної доби, неоліту. Вхід до цього підземелля находиться на полі кн. Сапіги, тому він спровадив із Кракова наукову експедицію для провірення терену, а всі находки віддав до краківської Академії Наук, при чому самих ваз назбиралося на два залізничі вози. І дивна річ, розмальовані прикраси на більчецьких вазах, є в основі зовсім подібні до сьогоднішних подільських писанок (рис. 3—4). Той самий орнамент, принятий перед тисячами років, переміг у своєму оригінальному виді всі небезпеки пізніших впливів і вийшов побідно з цеї мистецької хуртовини. Якщо зважимо дальше, що епоха неоліту тревала від 4000—1900 перед Хр., тоді зрозуміємо ще лекше значіння цеї находки. Порівнуючи оба взори — з розписі кераміки й писанковий, побачимо в них — самозрозуміло, — деякі ріжниці, але вони випливають лише з пізнішого розвитку форми, являються модифікацією того головного мотиву — спіралі, що домінує на тамошніх вазах. Цей мотив вкривав колись посудину, може й жертвенну навіть, сьогодня він красить символічне яйце й лінія еволюції тягнеться тут безперервно. А колиж і допущено в розвитку того орнаменту якісь пізніші елементи, то хіба тільки ці, які мають символічне значіння. Найкраще ілюструє це рис. 4, де одна

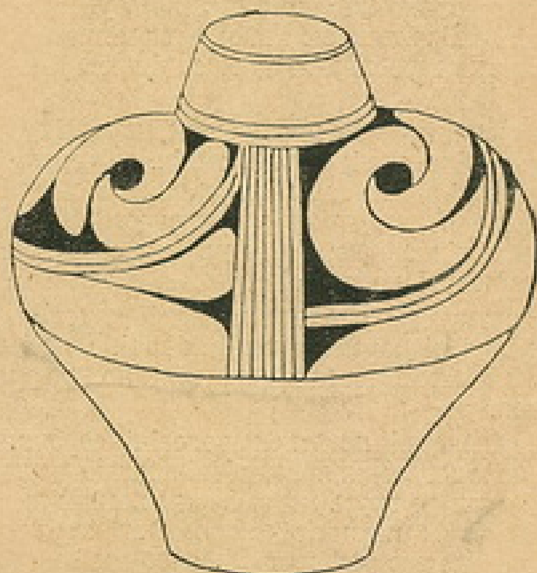

Рис. 5. Ваза з печери в Більчу Золотому

велика спіраля є перервана в середині малою, а на закрутах більшої додано рисунок курячих лапок. Не від речі також буде згадати, що писанка, зображена на рис. 3, походить з Канади, крашена українськими виселенцями зі с. Синькова, Заліщицького округа. Ті виселенці покинули рідний край на довго до війни, але всеж таки досі заховують давній звичай крашення писанок в їх первісному виді, зі спіралями більчецького неоліту!

На перший погляд сильно дивує цей прояв консерватизму. Але він не є припадковий. До якої міри зберігають українські селяни свою традицію, доказує слідуюча подія. За селом Репужинцями в Городенщині — розказували тамошні люди здавна, — що тут має лежати під землею якесь старинне „місто", а в ньому є замок з оборонними мурами й великий майдан. Це оповідання мусіло зацікавити кожнього, бо селяни показували зверха на землі дуже точно, як далеко сягають мури замку, де стоїть вежа й де находиться майдан. Але вести археольоґічні розкопки лише на основі інформацій селян це занадто непевна річ і тому цею справою ніхто спеціяльно не інтересувався. Аж вибухла війна й стрільна заступили лопату дослідника. В одному місци, де селяни вказували на сліди засипаних мурів, шрапнелі поорали землю й там показався справді мур старого українського городища! Оповідання цілих поколінь ні в чому не змінило точного льокального означення, хоча інших доказів не було!

Але вернім до нашої орнаментики в звязку з творчістю українського жіноцтва.

ПРО УКРАЇНСЬКУ СОРОЧКУ

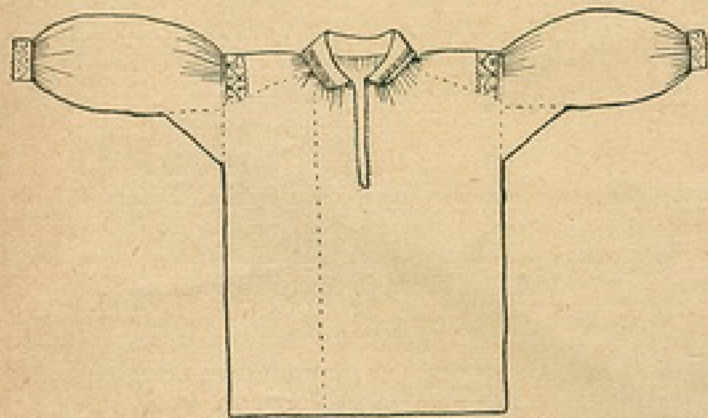
Народньою ношею почали в нас дослідники цікавитись досить пізно. В той час коли вже довгі роки збирано та записувано народні пісні й звичаї, зродилося щойно зацікавлення і народнім одягом і то саме в переломовий мент, коли питоме й своєрідне вбрання почало в дечому занепадати під натиском промисловости. З початку головна увага звернена була переважно на орнамент одягу; збирались окремі оздоблені частини та вирізувалися з цілих річей, а решта відкидалась. Таким чином пропало для нас багато цікавих подробиць у відношенні крою речі, зокрема сорочки.

Коли розглянутись у сучасних народніх сорочках, зустрічаємо кілька відмінних типів. Тут проявилися ріжні впливи, ріжний час повстання та слідування по собі кількох епох, змішаних у сучасности. Треба розставити ці типи відповідно, щоби уявити собі як слід розвиток української чоловічої сорочки.

У розвитку крою та орнаментації чоловічі сорочки пережили подібні переміни як і жіночі. І досі чоловічі сорочки в даній місцевости від жіночих по крою мало відріжнюються.

На Полтавщині шиються чоловічі сорочки досить довгі, до 90 цм завдовжки. Три рівні шматки полотна зшиваються пругом до пруга через верх домашніми нитками. У зшитому таким чином станку роблять по цілому в довжину розріз пазухи приблизно 25—30 цм і підрублюють рубцем на верх. Далі розрізують шматок полотна шириною в 25 цм на двоє вздовж. Ці два прямокутники звуться „уставками“ й пришиваються вгорі до станка, як наплечники. Сорочка збирається дуже густо біля вирізу, а комір щільно прилягає до шиї. Його роблять з рівного, зложеного вдвоє шматка полотна і залежно від ширини полотна буває він стоячий або виложистий. Краєм викінчений вишивкою й „зубцями“. Завязується на переді стяжкою, яку протягається через прорізні петлі. Дуди при рукавах широкі на 4 цм, але рукави бувають і без дуд, рівні, незбирані.

Цей тип чоловічої сорочки має декілька відмін. „Стрілкова“ сорочка подибується ще й досі на Харківщині, а відмінність її полягає в тім, що на раменах не зшиваються обі половини станку зовсім, а в недошите місце вставляється гострий куток або „стрілиця“ (старовинна укр. назва гострого кута). Все це покривається смугою

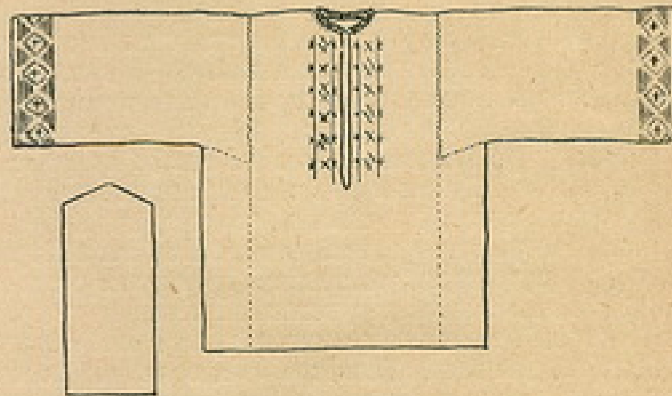

Чоловіча сорочка з уставками та зборами

полотна 5 цм завширшки, пришитою вистігом (шиття взад голки, подібне до стебнівки). Інших ріжниць в крою або шиттю немає.

Друга відміна, „вистіжкова“ сорочка, має вузку плечеву накладну смугу й оздоблюється вистігом „з перескоком“, тобто вистіг чергується з незашитим місцем (на 1 цм приблизно). Рукави раніш носили широкі з дудами, тепер уже шиють їх косими, вважаючи, що це „чепурніше“. Подібні сорочки трапляються в Заславському повіті на Волині а також і на Слобожанщині. Збори біля коміра не такі вже густі, тому що збирки розділяються вже й на рамена по обох боках наплечної смуги.

Старший тип полтавської сорочки, званий „чумацькою“ а коло Дніпрових порогів „лоцманською“ майже

Чоловіча сорочка чумацького типу

вийшов з ужитку. Це довга (100 цм) сорочка; станок шиється з „бочками“, зробленими з розрізаного по половині шматка полотна, рівної ширини, як вгорі так і внизу. Рукави зшивають з рівних шматків полотна, згорнутого впоперек і з'єднують зі станком особливою мережкою.

Розріз пазухи часто досягає 40 цм, скріплюється ажурним швом, так як і рукави зі станком. Виріз для коміра вирізується кругло, на переді трохи нижче. Вузенький (1 цм) комірець зі зложеного в двоє полотна обхоплює збирки сорочки. Завжди буває вишитий густим узором. На кінцях його находяться прорізні петлі для стрічки.

Але й чумацька сорочка має подекуди відмінний тип. Рукави збираються в дуди, або під пахами вшиваються „підоплеки“, рівні шматки полотна так, що кінці їх сягають на груди й на спину. Але й ці варіянти, як взагалі чумацька сорочка, майже зникли на Україні.

Лоцманські сорочки відзначаються ще надто широкими рукавами. Лоцмани пояснюють це тим, що при переправі через пороги їм легко знакувати, махаючи рукавами, немов прапором, або під час небезпеки, коли доводиться лізти в воду, легче й скоріше зняти одіж. Пояснюють це й просто тим, що широкими рукавами вітер провіває, наводячи при цьому слова лоцманської пісні: „Вітер віє, повіває, молодого лоцманика та й прохолоджає“.

Важною памяткою старовинного одягу та цінним матеріялом для його дослідження являється сорочка, в якій покарано на смерть В. Кочубея. Чумацького чи лоцманського типу, вшита вона з тонкої білої шовкової кисеї, з грубшими шовковими смугами коло країв. Широкі рукави зшиті з двох полотнищ, а їхні шовкові пруги сходяться тут до купи й творять прикрасу сорочки. Переховалася ця сорочка в диканській каплиці, а в 1919 р. передано її Полтавському музеєві. З цього типу чумацької сорочки виводиться також сучасна чоловіча сорочка з манишкою, поширена в східній частині Великої України. Вона творить ступінь в переході до міського типу одягу, тому що ці сорочки носять уже й до піджака й до камізельки. Часто добирають для манишки, дудів, та коміра тонкого купованого полотна, тоді коли ціла сорочка полотняна. Станок цеї сорочки є з перегнутого рівного шматка полотна, до якого вшиваються клини (бочки)

в формі рівнобічного трикутника, що своєю верховиною входить у рукави, замінюючи таким чином ластку.

Розріз робиться з боку або на плечі. Манишка, розмірів 33/17 цм. пришивається на грудях. Рукави здебільшого косі, тому що рівні рукави вважаються ознакою відсталости та недостачі смаку. Про їх завважують, що лише недотепні жінки-швалі тримаються їх до цього часу. Головною причиною появи косих рукавів є мабуть пристосіблення до міської форми верхнього одягу камізельок та піджаків.

Окремий тип чоловічих сорочок це старовинна сорочка Бойківщини, про яку згадує Хв. Вовк[1]). Коротка бойківська сорочка, яка не сягала до пояса (звідки й назва бойків — жовточереві) збереглася і поки що дуже розповсюджена на Закарпатті. Лемківська сорочка відзначається великою кількістю збирок кругом шиї та розрізом не спереду, як звичайно, а ззаду на спині.

На Поділлі носять сорочки без уставок з невеликим розрізом пазухи та порівнюючи високим стоячим коміром.

Чоловічі сорочки Волині мають великі викладані комірці. Довгі на 100 цм, прикрашені вуставками та широкими дудами.

На Буковині переважають чоловічі сорочки без уставок, але з підточками. Довжина стану пересічно 50—60 цм; загальна довжина з підточкою 100—130 цм. Розріз пазухи невеличкий, комір не ширший 27 цм. Підточка робиться подібно до жіночої, в три пілки й ці сорочки носяться завжди поверх штанів; місце зшиття станка з підточкою закриває широкий ремінний черес.

Що торкається дитячих сорочок, то для дітей молодшого віку рідко коли шиють з нового матеріялу, здебільшого вибирають цілі місця зі зношених сорочок дорослих і шиють, як то кажуть „на живу нитку“; для зовсім малих дітей не розріжняючи чоловічої сорочки від жіночої.

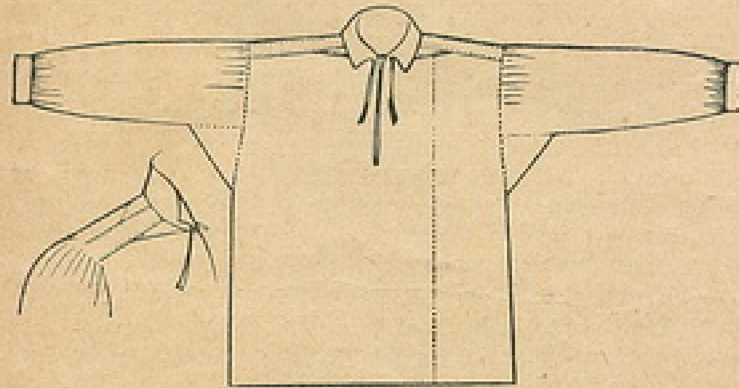
На основі сказаного можна усталити в нас три головні типи чоловічої сорочки з деякими відмінами:

1. Тип з уставками й зборами, який обхоплює Лівобережя та близькі відміни стрілкової й вистіжкової сорочки, далі й сорочки лемків.

2. Тип без уставок з бочками, до якого належать чумацькі, лоцманські сорочки, сорочки з манишками і змішані з виложистими комірами й дудами.

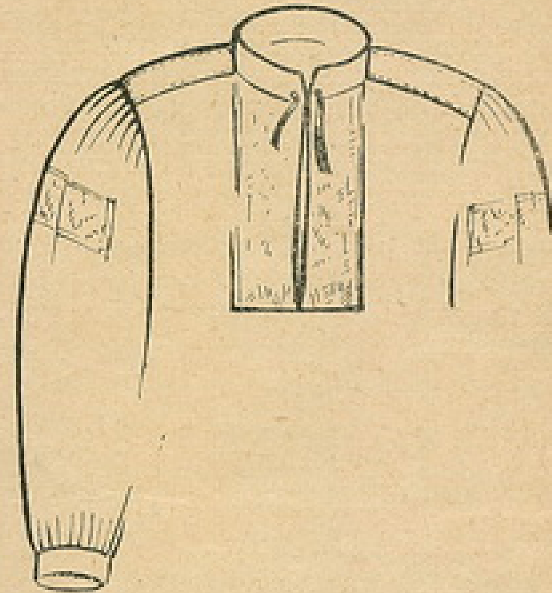
3. Старовинні короткі сорочки бойків та закарпатських українців.

Перший тип чоловічих сорочок визнаний дослідниками як старословянський, відомий по всій Україні. Сорочки галицьких та буковинських гуцулів є того самого покрою. Другий тип повстав теж дуже давно і причиною його повстання могла бути не лише ширина полотна, як то припускає Хв. Вовк, але також більша або менша тонкість його. Сорочку цього типу можна зшити і з вузького полотна в 4 пілки (порівняти сорочку Кочубея) і тим запобігти зборів круг шиї, що надто незручні при грубому полотні.

„Стрілкова“ чоловіча сорочка

Перший тип чоловічих сорочок по крою нічим не відріжняється від жіночих, крім довжини. По деяких місцевостях України чоловічі сорочки цього типу давніш були досить довгі, сягали за коліна. Це свідчить за те, що за старих часів вони не відріжнялись і довжиною; хиба тільки розміром. Цікаву вказівку за довгі чоловічі сорочки маємо в промові Івана Мелетка 1589 р.: „За часів Жигимонта першого добре було жити, хоч і не мали такої одежі а дехто й без штанів гуляв, за те сорочки були до кісток“... Довга чоловіча сорочка, як пережиток збереглася в весільних обрядах. Молода кличе до себе подруг і вони шиють у неї сорочки для молодого, а для батька його довгу до колін, широку сорочку, яку він на другий день весілля надягає зверху на кожух.

„Вистіжкова“ сорочка

Другий тип чоловічої сорочки має багато спільного з жіночими сорочками Галичини. Ті самі бокові клини, що йдуть з обох боків головної частини станка. З обох боків станка пришивались рівні прямі рукави.

У сорочках правобережного типу збори круг коміра скріплюються нитками в кілька рядів, що утворює взір, який собою тримає збори кругом шиї як комір; при існуванні коміра не має оправдання, являючись пережитком. Ця обставина вказує на те, що комір є пізнішою частиною сорочки, а в давнину скріплювано виріз біля шиї зборами в кілька рядів. Краї безкомірних сорочок обмітуються одним з старовинних швів — обміткою.

Рукав, як і комір, з'явився пізніше. За це свідчать виображення варварів на памятнику в Адамклісі, де вони представлені в сорочках зі зборами біля шиї, але без рукавів. У давнину не збирали рукавів внизу зборами чи дудами. Але й дуда в вигляді вузького рубця, подібного до коміра а також у вигляді вишитого досить широкого манкета є пізне явище в порівнанні зі зборами, зібраними в кілька рядів на нитку, трохи відступивши від краю. Цей спосіб збирання „оборочкою“, дуже подібний до збирання сорочки біля шиї, широко розповсюдженою на Правобережжі, є безсумнівно раніша стадія, що попереджувала дуду.

Широкі рукави лоцманських сорочок придержувались мабуть в случаю потреби мотузками чи стяжками. Про це свідчать деякі портрети козака Мамая, який здебільшого малюється в сорочках без верхнього одягу. На

---

[1]) Хв. Вовк. Украинський народ в его прошлом і настоящем.

рукавах деяких сорочок Лівобережжя дуди не зшиваються кінцями й мають на кожному кінці по петельці, в яких іноді бувають привязані мотузочки. Очевидно це є пережиток якихсь способів привязування широких рукавів сорочки, в тім разі, коли вони не збирались.

Модернізація чоловічих сорочок іде здебільшого в напрямку сучасних сорочок европейського крою. Це доказує нам незвичайно поширений тип сорочки з манишкою. Старі типи досить швидко зникають, особливо там, де промисловість витискає патріярхальні форми селянського життя. І тому сорочки первісного словянського типу, з уставками, стрілкові та вистіжкові стрінемо вже лише далеко від промислових осередків, лоцманська ж форма сорочки майже заникла.

На основі статті В. Білецької „Українські сорочки, їх типи, еволюція й орнаментація", поміщеній у XXI—XXII томі матеріялів до етнологиї й антропологиї Наук. Т-ва ім. Шевченка.

Кліші власність Наук. Т-ва ім. Шевченка

ДО НАШИХ ПРИХИЛЬНИЦЬ І ПЕРЕДПЛАТНИЦЬ

В попередньому числі „Н. Х." закінчили ми анкету відносно жіночої народньої одежі. В цьому числі розпочинаємо нову частину анкети в справі народньої ноші, а саме чоловічої одежі.

В повищому короткому огляді типів чоловічих сорочок можна знайти всі можливі у нас відміни чоловічої сорочки. Коли прочитати його уважно і приглянутися малюнкам, легко можна тоді установити тип свого села й подати нам його характеристичні прикмети, які містяться в питаннях анкети.

Прохаємо всіх, що досі подавали нам свої звідомлення, застановитись над чоловічою одежею свого села й відповісти на питання, поміщені нижче.

АНКЕТА

ЧОЛОВІЧА СОРОЧКА

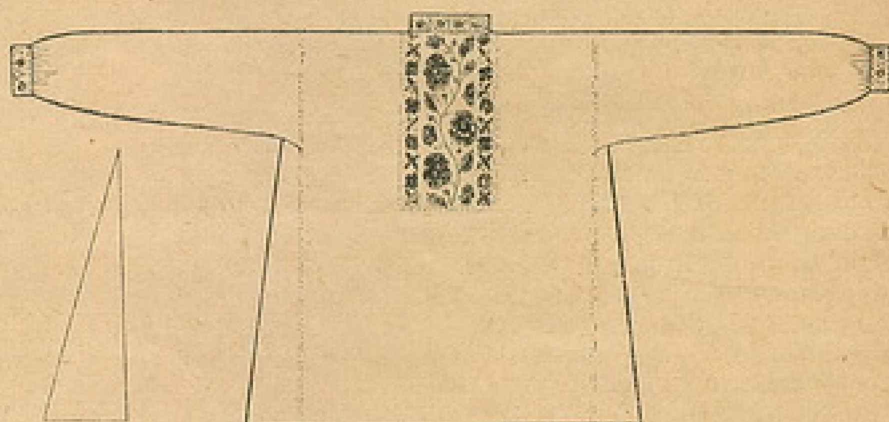
1. Матеріял: а) чи самі прядуть і ткуть?
2. З яких частин складається сорочка і як вони називаються?
3. Чим ріжниться буденна сорочка від недільної (прикраси, матеріял)?
4. Чи сорочку вишиває жінка свому чоловікові, чи віддає другим вишивати?
5. Чим виріжняються сорочки призначені для обряду (весілля, похоронів)?
6. Які повіря або забобони звязані з шиттям або ношенням?
7. Доки сягає сорочка, до пояса, вижче, чи нижче колін?
8. Чи горішня й долішня частина сорочки з одного кусня полотна, чи злучена в поясі?
9. Чи шиють тепер так як давніш і в чім полягає ріжниця (крій, матеріял)?

Станок

10. Який є крій станку (з бічними клинами, зібрано біля шиї, з двох ширин полотна, з трьох ширин полотна)?
11. Яким швом зшиті полотнища станку?
12. Як розміщена вишивка (мережка) на станку?
13. Як закінчується сорочка біля шиї (збирки, обмітка, комір)?
14. Чим звязується на переді або спинається?
15. Довжина й викінчення пазухи?
16. Як викінчений приділ сорочки, вишивкою, мережкою чи неприкрашений?
17. Як зашироко прикраса на придолі?

Рукав

18. Подати всі назви частин рукава.
19. Розмір рукава, ширина й довжина в цм.
20. Чим закінчується рукав (отворений, збираний, або дуда)?

Сучасна чоловіча сорочка з манишкою

21. Яким швом рукав пришитий до пахи і зшитий у здовж?
22. Де розміщена вишивка або мережка на рукаві (уставки, дуда) і яка за широка?
23. Спосіб виконання вишивки (назва стібу і взору)?
24. Чи переважає орнамент рослинний чи ґеометричний, та в яких красках?
25. Якими нитками вишивають і як їх називають у селі?
26. Чим ріжняться сорочки старших чоловіків від парубочих?
27. Чи вишивають тепер як і давніш і в чім полягає ріжниця?

Комір і дуди

28. Ширина коміра в цм (стоячий, виложистий)?
29. Яким способом пришитий комір до станку (спосіб, назва стібу) і як прикрашений?
30. Чи взір на комірі відмінний від прочих узорів на сорочці?
31. Ширина дудів в цм.
32. Яким способом пришиті дуди до рукавів (спосіб, назва стібу) і як прикрашений?
33. Чи взір на дудах відмінний від прочих узорів на сорочці?

Штани

34. Подати назви, уживані в селі.
35. Матеріял, з якого шиють штани (полотно, домашнє сукно, купне сукно)?
36. Крій штанів (розширюються, звужуються, ширина в цм)?
37. Чим їх прикрашують (рясовані, з мережкою внизу, вишивкою)?

КОНҐРЕС ЖІНОЧОЇ КООПЕРАТИВНОЇ ҐІЛЬДИ У ВІДНІ

Жіноча Кооперативна Ґільда, це офіціяльна назва Союзу жінок-кооператорок, якого осідком є Льондон. Жіночі товариства, яких метою й завданнями є поширювання кооперативної ідеї можуть стати членами Союзу. Досі обєднує Союз багато державних й кілька недержавних народів (Ірляндія).

З'їзд цього обєднання жінок-кооператорок відбувається що три роки. Звичайно часом і місцем погоджується він із з'їздом Міжнародного Кооперативного Союзу, для кращого вихіснування всіх сторінок кооперативної практики. При Кооперативному Союзі відбуваються кооперативні курси, жінки-кооператорки мають нагоду слідкувати за досягненнями загального кооперативного світу або й навпаки, члени Міжнародного Кооперативного Союзу можуть переконатись о поширенні кооперації серед жіноцтва.

Цього року місцем конґресу був Відень, наддунайська столиця, в якій кооперація досягнула великих здобутків. Тут і живе президентка Жіночої Кооперативної Ґільди, Емі Фройндліх (Freundlich).

Дня 21 серпня ц. р. відбулося святочне відкриття конгресу у великій салі Konzerthaus-у; на естраді прибраній зеленю, засів Виділ Ґільди, зложений з представниць ріжних народів. Саля заповнилася делеґаціями та гістьми, загомоніли звуки ріжнородних мов та які злилися в одно незрозуміле ґудіння. Президентка відкриває з'їзд і жіночий хор двох віденських дільниць починає співати міжнародній матірний гимн, якого текст із нотами розданий між публику.

Слідують привітання посолки Амалії Зайдль від австрійської делеґації, а дра Таннера від Міжнародного Кооперативного Союзу. Президентка п. Емі Фройндліх промовляє іменем Виділу Ґільди. Зазначує поширення діяльности протягом останніх трьох літ, та згадує про нові звязки з Фінляндією та Балканом. Підчеркує конечність вмілого виховання купуючої жінки. Жінка, каже вона, панує всесильно в найменшій клітині господарського устрою — домашньому господарстві й тому всі продавці, весь ринок намагається йти їй на зустріч в цьому напрямку. Сила жінки, це її спромога накупу, тому що вісімдесять відсотків усіх купуючих це — жінки. Цею силою може жінка покористуватись для досягнення кращого майбутнього.

Далі торкається бесідниця важного питання дневного порядку з'їзду, а саме борби з війною. Вказує на обставину, що в місті, в якому відбувається конгрес, знищено 150000 шкільних книжок, в яких оспівувано війну, щобя виховувати австрійських діток далеко від впливу воєнного духа.

Слідують звіти поодиноких Ґільд, австрійської, бельґійської, чехословацької і т. д. По короткій дебаті принято звіт Управи більшістю голосів.

Перший із рефератів відчитала п. Гардстаф, голова шкотської Ґільди на тему „Права жінки в кооперації". Її кореференткою була полька др. Марія Орсетті. Дискусія над цими рефератами протягнулась аж до слідуючого дня. Замітною являється обставина що бельґійська та швайц. делеґатка підносила потребу переміни цивільного закона, який у романських краях ставляє замужну жінку в крайно залежне положення від чоловіка. Озивались голоси й за більшою участю жінок в управах та надзірних радах кооператив, яка досі не стоїть у ніякому відношенні до скількости зорганізованих членок. Всі ці обставини узгляднено в резолюції, яку принято більшістю голосів.

Другий реферат на тему „Майбутня матір" викликав велике зацікавлення присутніх. Промовляла п. Нечаскова, голова чехословацької Ґільди а кореференткою була п. Бутузова, відпоручниця СРСР. Питання чи матір в майбутності привернена буде родинному життю, чи заробляючи, віддаватиме дитину в притулок, викликало живу дискусію. Австрійські делеґатки ставляли за примір суспільну опіку міста Відня, яка наглядно показує як тут розвязано це питання. В дискусії забирала голос і відпоручниця Союзу Українок у Львові п. Олена Шепарович, вказуючи на недоцільність виховання дитини поза домом, коли шкільна система є нерідна й ворожа й може відчужити дитину від своїх батьків, від свого народу. Дискусія не довела до ніякого висліду. Це складне питання рішено передати для дальшого розслідження Управі Ґільди.

Слідуюча точка порядку дневного, а саме: Борба проти війни! найшла рівнож живий відгомін серед присутніх. Замітною була промова п. Бартн, секретарки анґлійської Ґільди, яка вказала на суть противоєнної акції. Тут не треба звертати уваги, говорила вона, на цифри розброєння, а на те щоби засівати мир в серцях та умах людий і це головне завдання жінки. З'їзд приняв резолюцію, якої головним уступом є освідомлення жіночих мас в борбі проти війни

ЕМІ ФРОЙНДЛІХ

президентка Міжнародньої Кооперативної Ґільди

На цьому закінчено з'їзд. Багато цікавих картин пересунулося перед очима, які свідчать про активну участь жінки в економічному житті.

Високий рівень дискусії та культурна зрівноваженість проводу забезпечили спокійний хід нарад.

На жаль короткий час перебігу з'їзду (два дні) не давав спромоги вирішити складних питань, які хвилюють сучасне жіноцтво а задля обмеженого часу промов (3, 5 і 10 хвилин) не могли бесідниці розвинути як слід своїх поглядів. Насувається думка чи не краще булоби підготовити та опрацювати чергові завдання в окремих комісіях, які працювалиби протягом з'їзду.

Л. Б.

ЕМІ ФРОЙНДЛІХ

П. Емі Фройндліх, президентка Жіночої Кооперативної Гільди це одна з визначних жінок сучасної Австрії. Її великі здібности та незвичайна посвята громадській праці видвигнули її на передове місце в жіночому рухові взагалі, а в політичному житті Австрії зокрема. Замітне в її праці те, що вона, намагаючись втягнути жінку в економічне життя як самостійний свідомий чинник, стремить до зорганізовання жінок на економічному полі. Вже в 1912 році вона приступає з кількома визначними жінками до заснування Жіночої Кооперативної Гільди в Австрії, організації яка має за завдання притягнути жінок до участи в кооперативній роботі. З початком війни вона займає посаду директора в державній централі поживи (Staatliches Ernährunsgamt) і веде цей відділ пять літ. Її значні практичні відомости, спонукали австрійське правління запросити її до складу австрійської делегації на світову господарську нараду в Женеві 1927 року, де вона взяла участь як *одинока* жінка. Її успішна праця пером дала рівнож замітні досягнення. В послідньому часі опрацювала кілька питань з ділянки кооперації і цій формі економічного руху присвячує вона дуже богато уваги, вважаючи її найкращою дорогою до вдержання економічної рівноваги між виробцем а споживачем. Під її редакцією виходить кооперативний жіночий часопис „Für Hauschalt und Heim“, який висилається всім членкам, зорганізованим в кооперативах. Це практичний часопис домашнього господарства в якому окрім господарських справ та питань з ділянки гігієни та спорту уділюється богато місця справам кооперативної практики, намагаючись зацікавити та притягнути жіноцтво до активної участи в кооперації.

ГОНОРА ЕНФІЛЬД

Генеральна секретарка Міжнародньої Жіночої Гільди, п. Гонора Енфільд (Honora Enfield), це відома постать в англійських економічних кругах. Перед війною працювала вона в жіночій „Trade-Union“, де розсліджувала умовини праці та висоту заробітку жінок-робітниць, працюючих у домашньому промислі (мережева, забавки, ткання). Згодом починає вона цікавитись кооперацією, намагаючись зорганізувати жінок-виробниць в домашньому промислі в кооперативній формі. Від 1917 р. бере активну участь у кооперативному рухові Англії й довгий час працює як секретарка англійської Жіночої Кооперативної Ґільди. Коли в 1921 р. засновувалася Міжнароднія Кооперативна Жіноча Ґільда довірено їй уряд секретарки цієї організації, який вона сповняє до тепер. Як висказ довіря до її праці та заслуг вибрав її цьогорічний З'їзд жінок-кооператорок поновно секретаркою на найблищих три роки.

ГОНОРА ЕНФІЛЬД
секретарка міжнародньої Кооперативної Гільди

НАТАЛЯ КОРОЛЕВА

ЗАТИШНА ХАТИНА

В нашій твердій добі, коли кожного з нас дорожнеча життя виганяє з хати на заробітки та на пошуки чогось „на зуб“, — втомлений і роздратований людині буває радісно повернути ввечері до милого й затишного „додому“. Прийти на випочинок і заспокоєння туди, де кожна річ формою, краскою, визерунком і положенням відповідає замилуванні, де все творить, нехай і найпростішу, але милу гармонію. По клопітному гону робочого дня просто ліком на душу є отой приязний, привітний, незловимо до тебе прихильний усміх лагідного житла, наповненого тим, що німці звуть словом „gemütlich“ і для чого в нашій мові навіть ще немає сталого і зручного слова.

Дбати про утворення й заховання тієї хатньої привітности фактично належить до обовязків жінки-господині, що в той час, коли чоловік ґонить за заробітком, перебуває вдома. І не тільки тому, що кожна жінка, котра почувається приятелем свого чоловіка, дбатиме про його спокій і задоволення, але саме тому, що вона багато часу перебуває дома, і з мотивів цілком самолюбних, повинна стреміти до осягнення можливими їй засобами як найбільшої привітности сього житла. Як стремить кожне сотворіння заспокоїти свій голод чи спрагу, так само людина повинна стреміти до заспокоєння й своєї потреби в естетичному відпочинку, серед обстановки, котра б „тулилася“ приязно до нас і своїм теплом розмягчувала розсмикану денними клопотами душу.

Багато є на це способів. Однак найпростіший — зовсім не той, що з його найчастіше користають: купівля готових річей. Дарма, що промисловість, особливо — сьогочасна, „модерна“ намагається йти назустріч тим, хто бажає затишку, — далеко не кожна господиня, навіть з тих (а — може — найбільше з тих), що розпоряджають великими вільними коштами й радо витрачаються на влаштування привітного житла, — багато з тих не вміє використати існуючих виробів хатнього устаткування. Бо, як це не дивно, затишне житло знаходимо частіш у хатах бідніщих людей, як у багачів. Одна з тайн привітности житла полягає в тім, щоби не надуживати виробів шаблонових, мовляв, фабричних. Найбільший же ворог затишности — це набування фабричних виробів у роздріб, не комплектами чи ґарнітурами, а окремими річами, котрі чомусь вам сьогодня враз сподобались. Це

— найпевніший спосіб вигнати зі свого помешкання всю затишність і перетворити його в „музей несмаку"[1]).

У людей небагатих, але переважно тих, що з діда-прадіда живуть в тому самому житлі, найчастіще подибуємо затишність, дарма, що в такім житлі нема нічого виняткового, нічого вишуканого, екстраваґантного, блискучого, дорогого. Збір найпростіших предметів, але ж дібраних людьми зі смаком, розставлених умілою рукою, котра старанно шукала гармонії ліній і тонів, часто дає такий мелодійний образ, ніби всі ті простісенькі речі співають тихої, милої вам ще з дитинства, колискової пісні.

Напевне неодна з читачок, що відчуває привітність житла, спинялась зачарована, потрапивши випадково в таке помешкання. Неодна щиро й з примішкою здивування при такій нагоді говорила скромній господині:

— Як же у вас затишно!... Здається, не пішла б звідси!..

Та ж можливо, що не одна також і не знайшла відповіді, що — власне — її тут привабило, в чім криються чари тієї нецінної, простої обстановки, що так наповна теплом і затишком?..

Оглядаючись на розміри нашого часопису, мусимо говорити коротко. То ж — одна з таємниць привітности житла полягає всамперед у характері предметів устаткування, що наповняють наше помешкання. Головною вимогою є, щоб вони були „не чужі", здавна знайомі, рідні нашій душі. Одного разу на виставі сподобався мені чудової роботи різьблений, ґотичний, німецький кабінет з чорного дуба. Я купила ті меблі; однак, коли треба було мені написати, навіть трохи важнішого листа, мусіла переходити до будуару: на тих „чужих" велитенських фотелях людина почувала себе пригнобленою, обважнілою, з нерухливими думками. Ото ж, — характер обстановки, до котрого ми привикли з дитинства, або — ще далі: в тій чи іншій мірі н а ц і о н а л ь н и й є найближчим оточенням нашій душі.

Другою прикметою привітности — згадана вже вище гармонія, тоб то пристосіблення одної річі до другої в їхньому зборі. Який несмак вязати, як це тепер часто роблять, прості англійські чи финські меблі з ручними орієнтальними килимами та ренесансовою порцеляною! Або ж — просто жах дивитись на бамбусові столички та стільчики, поставлені на старовинний український килим, над яким висить олеографія в красках — копія відомого образу (переважно — „Острів мертвих" Бекліна)!.. Такі сполуки „кричать так розпучливо", що з наповнених ними помешкань завжди втікає всяка тінь спокою. Взагалі найбільшою беззвязністю вражають окремі річи ріжних стилів та великого скоку в ціні: навряд чи хтось додумається приставити до некрашеного кухонного стола так званий Вольтерів фотель чи ультра-модерне, кубістичне сідало. Хата з мішаним устаткуванням завжди нагадує собою крамницю староречника.

Затишна, привітна хатина ніяк не вимагає того перебільшеного „порядку", коли всі стільці стоять, вишиковані, мов вояки на муштрі, коли у всьому є повна, на сантиметри виміряна симетрія і т. д. Навпаки, певний, але навмисний безлад, мистецька симетрія роблять хатину оживленою, не закамянілою, творять атмосферу сподівання, що тут ви знайдете миле приняття й веселу думку. Лише, як завжди в мистецтві, господиня наперед мусить відшукати композицію, причепурити дійсність, мовляв, „підмалювати" чи трохи прифальшувати природність. Кинута немов випадково, з поспіху квітчаста хустка на спинку стільця дає далеко більш краси, як та ж хустка, чепурно прип'ята цвяшками на стіні, дарма, що в першій позиції, може й прекрасного її взору майже не видко. Бо ж фактичне житло не може мати нічого спільного з виставкою чи крамничною вітриною, і в ньому мусять бути на-похваті ужиткові річі. Очевидно, що в брудній хаті тяжко сподіватись привітности. В неприбраному, запорошеному, неохайному, пауками помереженому житлі не відчуєте приємного затишку: вас невільно тягтиме геть, на свіже повітря. Одначе й надуживання надмірної, „вченої" гігієни обстановки (модерне замикання в шахви всього устаткування!) так само не надає привітности житлу. В таких хатах і мухам нудно.

Поминаючи багато інших моментів, вважаю, однак, за найкращу прикмету привітности житла — вміння надати своєму помешканню такий вигляд, ніби в ньому вже прожило кілька поколінь ваших родичів та свояків. Коли пощастить вам утворити отой кольорит так званої континуїти (тяглости) життя даної родини, бодай і штучно, тоді ви враз досягнете того, що ні вам самим, ні вашим гостям ніколи не видаватиметься ваше житло холодним.

Досягти ж цього легше, як може кому здатись з першого погляду. Найсамперед треба мати готову думку. Потім — уважно простудіювати кожну річ, котру вносите в хату. Треба кожній знайти її властиве місце: одній — на показі, іншій у затінку. Нарешті, поповнивши комплект річей бодай і бутафорськими, але такими, які могли б бути у ваших попередників, тоб то річами старовинними. Взагалі в старовині більше чару, як гадає сучасне людство, що навипередки гониться за модерним. Бо ж модерність — здебільшого — ще неоформлене шукання, тим часом, як старовина — викінчена досконалість. Тому то ніколи модерний мистецький твір не був оцінений так, як твір часів старих, хоч, обєктивно кажучи, модерний може бути, порівнюючи, й вищим у своєму мистецтві. Бо такий вже порядок у світі, що Мани та Лари освячують характер фамілії, а Пенати лише доповнюють її новими рисами, з котрих далеко не всі зазнають освячення й пошани від прийдешніх.

Українська хатина помимо старовинних стильових меблів, помимо не всім приступних різьблених сволоків під стелею, або питомих архітектурних форм дверей, вікон і т. д., — може враз стати привітною, затишною, мовляв — „давньою", через національні наші килими, ручні гобелени-вишиванки, мережки, гапти. Ще затишнішою стане кожна хатина (не говоримо тут про кухню), коли до її устаткування додати книжок, з відповідними меблями для них. Де нема в житлі книжок — там не вітає дух розуму! Стіни конечне вимагають образів. Найліпше оригінали, або принайменше — ґравюри та дереворити, нарешті — мистецькі світлини. Але найліпше устаткування можна зіпсувати кількома шаблоновими олеографіями, або — борони Боже! — групою поштових листівок! З олеодруків можуть сприяти привітности помешкання лише ті, що мають характер раритетів або підкреслюють якусь ідею життя власника помешкання.

Ворогом привітности домашньої обстановки є всяка машинерія: грамофони з величезними трубами, писальні чи рахувальні машинки, навіть машинки до шиття, коли їх виставлено на показному місці. Технічні удосконалення й так занадто вже лізуть нам в очі в нинішнім житті та являються моральним батогом, що невмолимо гонить нас вперед без розмислу й передишки. То ж зрозуміло, не сміє всего цего бути там, де людина глядить собі відпочинку й короткого спокою.

За те — як найбільше квітів, китиць, листатих рослин (тільки, щоб не були сірі від пороху та заткані павутиною!) а взимку — так званих „Макартовських букетів" — з сухих квіток та рослин. В їдальні на креденсі чи поличці — чудовий формою, барвою й везерунками звичайнісенький гарбуз, громадка червоних яблук у мальованій

(Продовження на 18 стор.)

[1]) Для розвитку суспільного смаку було б потрібним утворити „музей несмаку", котрий більше навчав би громадянство смаку, як музеї мистецькі.

1. - Капелюх з чорного оксаміту відложений білим шовком, прибраний білими камеліями.
2. - Капелюх з ґранатового фільцу фантазійно звязаний зі заду.
3. - Завій з чорного шовкового трикоту прибраний лискучим мотивом.
4. - Капелюх з чиповатого шовку бронзової краски викінчений білим шовком.
5. - Капелюх з чорної шнельки і соломки викінчений шовковою кокардою.
6. - Фантазійно уложений капелюх з бронзового фільцу.

Осінні новини

Минув липень і серпень, місяці радости і свободи. Радости для очий, що подивляли красу природи у розцвіті, свободи для душі і тіла, що разом зі своїми найдорожшими уживали по цілорічних трудах заслуженого відпочинку.

У літі жінка у своїх легких, ясних убраннях розцвитається як грядки ріжнородних цвітів під лучами сонця. Здавалобись, що у горячі літа усі відпочивають і тішаться життям серед природи — та ні — „мода“ працює. Цвіти роцвитаються — в улію гуде. Фабриканти приготовляють нові тканини, кравці видумують нові крої і повстає осінна мода.

В осінному сезоні бачимо спортове вбрання до ходу і вишукані французькі тоалети.

Спортові сукні, костюми і плащі шиють з вовни перетиканої у ріжнобарвні нитки (Tweed, Burraspor, Jersey) переважно чорно-білі і бронзово-беж. Стан у спортових убраннях є різко зазначений, діл спідннички чи плащів поширений складками або легко витяжним звоном. Довжина того типу убрання сягає від 5 до 10 цм поза коліна. Дуже модні є спіднички і блюзи. Стан спіднички є у дійснім пасі а блюза все впущена під спідничку. Блюзи переважно спортові, але всякого рода жаботи і викінчення при шиї надають спортовому крoєві легкости і жіночости.

На візитові тоалети наймоднішим матеріялом є оксаміт. Модний оксаміт гладкий, шовковий, миготячий як вода у світлі місяця, імітуючий гладку шерсть найрідших родів звірят. Капелюхи, сукні, костюми, плащі т. зв. французькі — значить полудневі — візитові усе з оксаміту. У тім роді убрання діл сукні сягає до кісток. У пасі майже все бачимо поясок. Стан сильно прикорочений, на бедрах прилягає до тіла до долу поширується. Відповідно до росту і тут крій французької тоалети змінюється і ту вже треба уміти підібрати собі відповідний модель. Двох однакових тоалет годі найти.

8. - Плащ з ґрубої вовни з білими нитками, втятий у пасі, запнений на 1 ґузик.

8а. - Сукня до ношення під попередній плащ з мягкої вовни в кратку попелясту і білу, прибрана випустками з чорної скірки. Звязання на станичку і рукавах підшиті рівнож чорною скіркою, ковнірець з білого шовку стебнований попелястим шовком.

9. і 9а. - Костюм з вовни у білу і бронзову кравaтку. Спідничка має нашиті пліси і впущені фалди. Блюза з помаранчевого шовку має рівнож наложені пліси, що запинаються на ґузики спіднички. Звязання з бронзової стяжки.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

4. - Легкий осінний комплет з темносинього сукна. Сукня комбінована з темносиньої спідиички, поширеної звоном з блюзкою з білого шовкового матеріялу. Широка пелярина підшита рівнож білим шовком.
5. - Комплет з вовняного матеріялу краски beige, комбінований з beige сукном у брунатну кліточку. Широка пелярина застібається на переді на два ґузики.
6. - Бюрова суконка з темносиньої легкої вовняної матерії. Комірчик з білої Crêpe-de-Chine.

1. - Елеґантна суконка з чорної шовкової матерії. Перід і рукави з жовтавого мережева.
2. - Гарна суконка з темносиньої вовняної Georgett-и. Спідничка звонова, комір і дуди з білої піки. На переді завязується краваткою яркої краски.
3. - Спортовий, осінний плащ з перетиканого матеріялу. Крій гладкий, анґлійський поясок з брунатної скірки. Пелеринку можна довільно припинати.

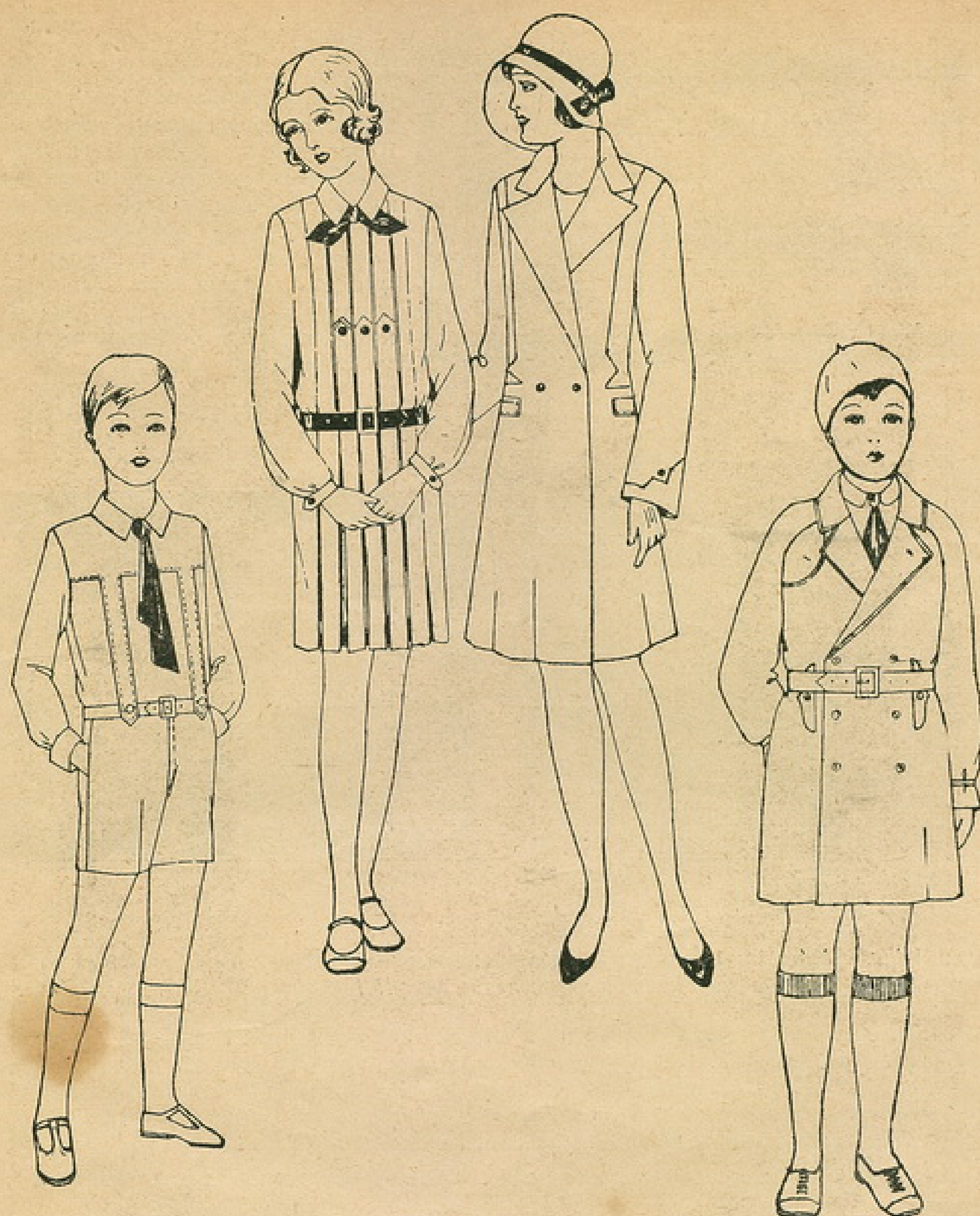

1. - Суконка з брунатної вовняної матерії з болєром. Комірчик з білого шовку, краватка в червоні горошки.

2. - Темносиня вовняна суконка. Спідничка поширена впущеними складками. Жовтавий шовковий комірець і ґузики того самого відтінку.

3. - Осіння суконка з чорного рипсу. Болєро вшите на взір жакета. Широкий білий комір прикрашений мережкою.

ДО КОЖНОГО МОДЕЛЮ ГОТОВИЙ КРІЙ

ОПИСИ МОДЕЛІВ НА АРКУШІ КРОЇВ

1. Убрання для 9-літнього хлопчика

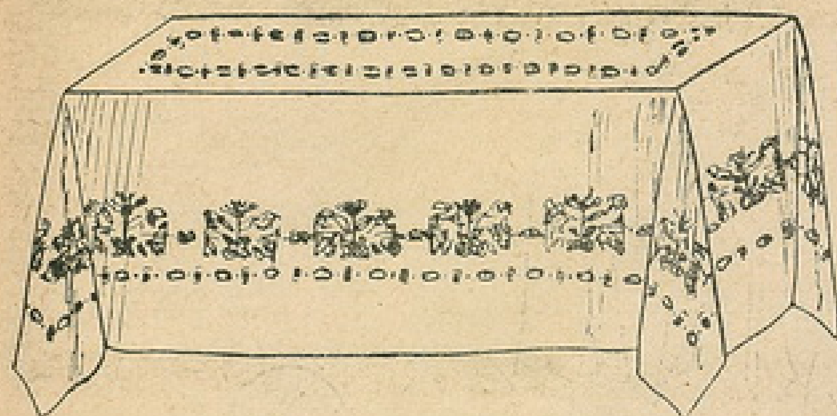
Обр. 99 передня часть рамен з паткою (половина)
Обр. 100 задня часть рамен (ґезка)
Обр. 101 перід блюзки (половина)
Обр. 102 плечі блюзки (половина)
Обр. 103 половина коміра
Обр. 104 рукав
Обр. 105 смуга яка обхоплює збирки рукава
Обр. 106 манкет
Обр. 107 передня часть штани
Обр. 108 задня часть штани
Поясок 3/85 цм

Блюзка. Наперед підшити передну часть рамен з паткою якимсь легким матеріялом і обстебнувати кругом. Потім пришити рамена з патками до передніх частей блюзки, при чому треба вважати, щоби ліва сторона ґезки заходила на праву. Це важно тому, щоби можна як слід викінчити розпір. Потім підшити подібно ґезку й пристебнувати її до плечий. Злучити тепер передню й задну часть блюзки бічними швами і на раменах. Зарубити долішний рубець блюзки й прикрити його пояском з того самого матеріялу, на якому пришиється ґузики для припинання паток. Комір з подвійного матеріялу закриває краї вирізу. Рукави збирається злегка на долішному кінці й збирки обхоплюється подвійною смугою матеріялу (обр. 105). До неї пришивається потім манкет. Готові рукави пришити тепер до вирізаних пах. Поясок прикріпити злегка до блюзки.

Штанці. До передньої частини штанів треба вгорі пришити половину кишені і прикрити це місце зішиття рівною смугою матеріялу, пристебнованою з правої сторони. Задню частину штанців та другу половину кишені треба так само сполучити. Зішити бічні шви штанів і викінчити розпір на переді, примістивши там дірки й ґузики. Тепер зішити середні шви штанців і викінчити долішний рубець. Горішний рубець штанів підшити смугою підшивки й примістити там дірки для ґузиків.

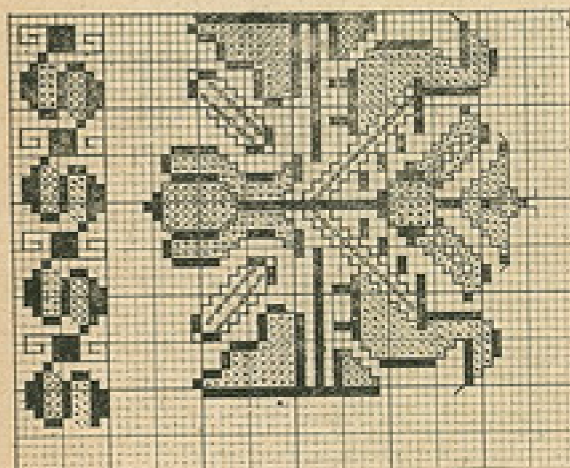
(Докінчення на 19-ій стор.)

РУЧНІ

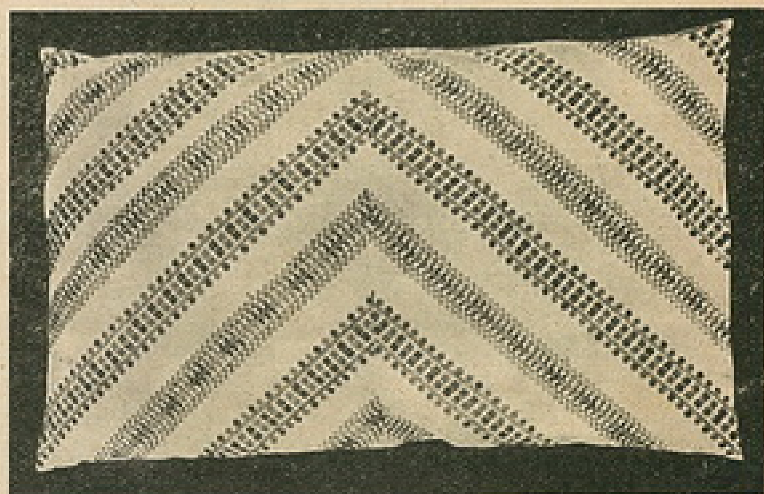

Ч. 1.

Ч. 1. Скатерть з сірого або кремового канвового полотна, прикрашена буковинським узором. На придолі скатерті уміщені великі мотиви з пташими головками (обр. ч. 2) у певній віддалі від себе. Мотиви ці сполучені між собою вузьким узором, який повторяється ще раз на придолі скатерті а також творить подовгуватий чотирокутник на середині стола. Взір виконаний хрестиками та ланцюжковим стібом. Придiл скатерті викінчений обміткою. Вимір скатерті треба приспособити до столу.

Ч. 2.

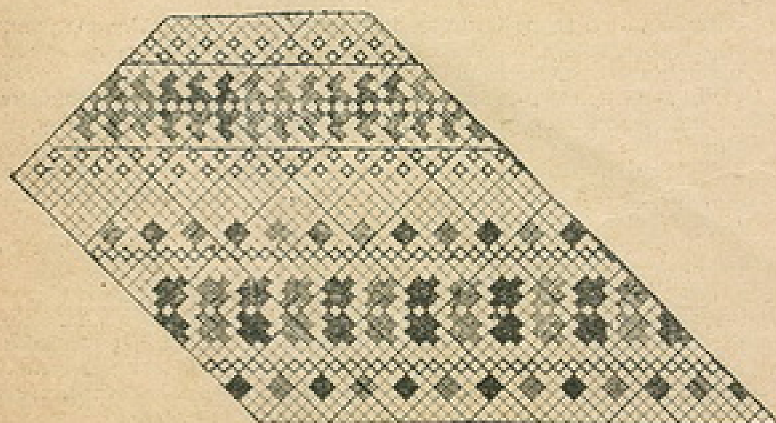

Ч. 3.

Ч. 2. Взір до скатерті ч. 1. виконаний в красках: ▬ чорна, ╳╳╳ червона, +++ темножовта, ○○○ ясножовта, VVV синя, ΛΛΛ помаранчева, ○ ○ ○ золотий ланцюшок, ////// зелена.

Ч. 3. Подушка з білого сільського полотна в чотирокутній формі. Скісний взір примінений тут, взятий з рукавів буковинської сорочки. Скісні пасма виконані гладдю у двох красках, чорній і червоній. Вони повторяються одно по другим а відступ між ними можнаб довільно поширити й звузити. Цей легкий і скорий взір можнаб комбінувати також у інших красках, двох відтінках синьої чи зеленої, а також синьої з брунатною колиб узяти канвового полотна як матеріял. Спинка цеї подушки гладка.

Готову подушку можна набути в кооперативі „Українське Народне Мистецтво" Ринок ч. 39.

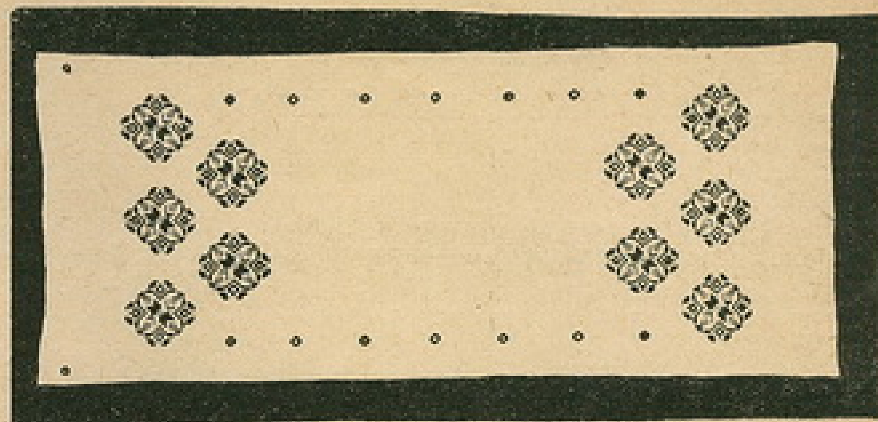

Ч. 4.

Ч. 4. Взір до подушки ч. 3 виконаний в красках чорній та червоній.

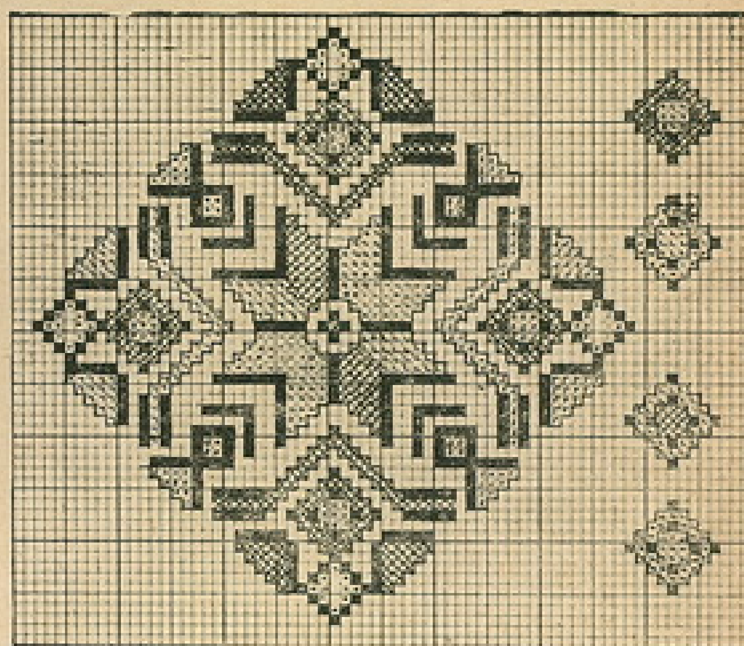
РОБОТИ

Ч. 1. Доріжка з сільського льняного полотна прикрашена буковинським узором. На обох кінцях доріжки уміщено пять мотивів, кожний у віддаленні 5 цм від другого. Взір виконаний хрестиками в красках червоній, синій, жовтій, зеленій. Краєм доріжки біжить маленький взір винятий з головного мотиву, який можна довільно продовжувати відповідно до довжини доріжки. Оба вузькі краї доріжки викінчені звичайною меріжкою „прутиком" і широким рубцем.

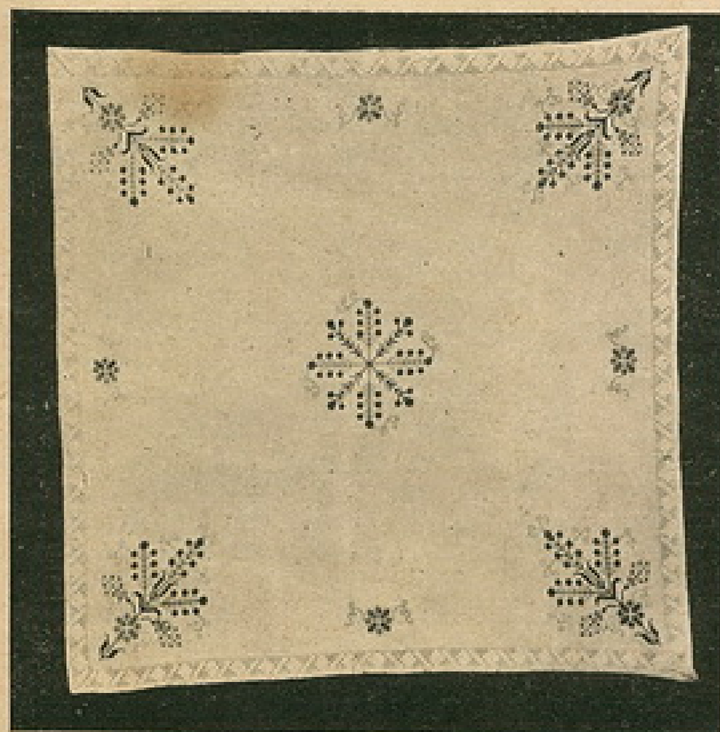

Ч. 5.

Ч. 6. Взір до доріжки ч. 3 виконаний в красках: ○○○ жовта, //// блакитна, L L L помідорова, ××× червона, ■■■ чорна.

Ч. 6.

Ч. 7.

Ч. 7. Настільник з бурунчуку, прикрашений стилізованими рослинними мотивами. Взір виконаний хрестиками та шнурочком у красках зеленій, жовтій та червоній. Чотири великі мотиви розміщені по краях, середущий мотив — це сполука галузок з першого мотиву. На краях настільника покидано також по малій квітці. Кругом біжить широка мережка. Взір вишивки можна набути в „Новій Хаті" за надісланням 2 зол.

(Продовження зі стор. 9)

місці, китиця струків червоного перцю на стіні, пучечок качанів кукурудзи чи навіть „кіска“ часнику на тлі старовинної вишиванки — це ті природні прикраси, що, приміщені на відповідному місці, дають враження певности в завтрішному дні та говорять про хвальну дбайливість господині, а одночасно яркою плямкою прикрашують той чи інший куточок хати, куди паде мирний погляд людини в спокою.

Але — все це пов'язати! Бо ж затишність, повторюю, це — ансамбль всього вашого видимого майна в одному звязку спокійної, некрикливої гармонії, котра — загалом — повинна відповідати вдачі та с о ц і я л ь н о м у с т а н у господарів хати. Коли ви отримуєте 300—400 золотих місячно, а маєте модерні срібні тарілки чи оригінали нових дорогих майстрів, — ваші гості почуватимуть себе тривожно у вашій хаті...

Ото ж, хто має трохи смаку, життєвого такту та розуміє, в чім полягає гармонія взагалі, — той, незалежно від свого матеріяльного стану, зможе досягти утульности свого житла й забезпечить собі назавжди веселу думку в своїй затишній хатині...

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО УКР. ВЧИТЕЛЬСТВА

Дня 7. липня ц. р. святкувало галицьке українське учительство 25-ліття існування своєї становової організації „Взаїмна поміч учительства“. З цего приводу відбулося в тім дні у Львові імпозантне свято, яке виказало незвичайний зріст організаційної сили нашого народнього учительства.

Свято розпочалося о 12 год. в полудне Академією в салі Кольосею. Саля битком набита, буквально, від партеру до верхів ґалерій. Крім учительства — між яким переважало жіноцтво — бачили ми делеґатів від наших центральних установ, представників культурних, освітних, економічних і політичних орґанізацій, парляментарної репрезентації і двох делеґатів із Закарпаття: учителя Ворона і учительку Ткачуківну.

Академію відкрив голова „Взаїмної Помочи“, заслужений ветеран учитель п. Іван Стронський промовою про значіння цего свята. Відтак вибрано ділову Президію і почетну, до якої крім старших педаґогів-учителів увійшов теж сенатор Др. Макух, почетний член товариства, а з жіноцтва: Олімпія Левицька, Іванна Витковицька і Конст. Малицька.

Слідували численні привіти устні і письменні. З перших зазначити треба промову п. Ворона, який іменем товаришів із Закарпаття витав Зїзд і вдячним словом згадував тих учителів Галичан, які на еміґрації в Чехословаччині причинитися до розбудження національної свідомости на Закарпатті. Приємне враження викликало привітне письмо централі „Союза Українок“, в якому роля жінки і роля учителя у відродженню нації найшла вміле і належите оцінення і зіставлення. Крім того наспіло ще багато привітів зза кордону від орґанізацій польського, чеського, болгарського, німецького і лотижського учительства.

Відтак відомий педаґоґ письменник, учитель Іван Юцишин в прегарнім рефераті подав історію товариства, його ґенезу й розвиток по нинішній день. Закінчив академію промовою посол Великанович, взиваючи учительство до дальшої інтензивної праці у своїй становій орґанізації і серед громадянства.

Тої самої днини і в тій самій салі відбувся вечером святочний концерт з дуже багатою і незвичайно субтельно виконаною програмою. В концерті виступав учительський хор і знана наша співачка Синенька-Іваницька, яка відтворила цілий ряд пісень найкращих наших композиторів.

День 7. липня, святочний день народнього українського учительства, мусів полишити у всіх присутних як найкраще враження і скріпити пошану для тих найчільніших наших боєвиків-робітників. Як довідалися ми з реферату п. Юцишина, „Взаїмна Поміч“ ґуртує сьогодня майже усе наше свідоме учительство, значить близько 3000 чоловік — видає свій становий орґан, двотижневник „Учительське слово“ з педаґоґічним додатком „Шляхи навчання й виховання“, зі спеціяльним відділом „Методика“. Крім того випустило досі у світ 12 книжок педаґоґічного, методичного і белетристичного змісту. Фінансова сила товариства дала йому змогу закупити на власність двоповерхову каменицю у Львові при вул. Театинській, заснувати кліматичну оселю для своїх членів у Ворохті вартости 200.000 зл., набути посілість у Мушині в середущих Карпатах вартости 15.000 зл. і парцелю в Криниці вартости 20.000 зл. — в обох тих місцевостях задумує орґанізація приступити до будови санаторії для учительок. В році 1926 заснувало тов-о „Краєву учительську спілку“, що веде торговлю шкільними товарами. Для помочі своїм членам товариство зорґанізувало допомогові каси і при централі „посмертний фонд“. А коли ще додамо до того, що „Взаїмна Поміч“ числить сьогодня 47 окружних відділів, які в своїм обсягу ведуть такуж саму орґанізаційну й культурну роботу — коли додамо, що народнє учительство працює поза орґанізацією і поза школою в усіх наших просвітних, економічних, руханкових товариствах — коли скажемо, що „Взаїмна Поміч“ удержує широкі звязки з закордонними учительськими орґанізаціями, піддержуючи тамки добру славу українського учителя — то вповні стає перед нами його сила й орґанізаційний хист, яким не може у нас почванитися ніяка друга установа.

Ми клонимося перед тою здисциплінованою культурною армією, якою є нині наше народнє учительство і бажаємо йому і на далі як найкращих успіхів. Віримо, що український учитель і учителька сповнять свою місію у відродженню нації, бо засвідчують це не одними грімкими фразами, а чинами. *К. М.*

РІЗНІ ВІСТИ

Емі Джонсон, про якої сміливий лет до Австралії говорить тепер весь світ, це молода Анґлійка з Лондону, яка поставила собі завданням стати летункою. Вона й досягла цего великими зусиллями, витрачаючи на науку всі свої заощаджені гроші. Коли лондонський денник „Дайлі Майль“ оголосив премію за найскорший лет до Австралії, вона рішилася на цей відважний крок й закупивши старого „вислуженого“ літака, майнула до Австралії. За тиждень уже була в Калькуті, а другого тижня причалила до Австралії.

Свій літак, нездібний вже до довшого лету, передала вона одному австралійському музеєві, а сама вернула на іншому до Анґлії. 4 серпня ждала її тисячна товпа на летунському майдані Кройдн біля Лондону. Від Лаймпи провожала її ескадра анґлійських летунів, а в Кройдн привітала її пані Марґерот Бондфілд, жінка-міністр для суспільної опіки і лорд Томсон, міністр летунства. Привітальні промови й відповідь молодої летунки оповіщено в радіо цілій Анґлії.

Другого дня відбувся величавий бенкет заходом часопису „Дайлі Майль“, на якому передано молодій дівчині золоту чашу та премію 10000 фунтів шт., визначену на австралійський лет.

В леті кругом Европи, в якому брало участь 60 літаків, лише 25 повернуло ціло. На четвертому місці стоїть Анґлійка п. Спунер, що зі своїх анґлійських товаришів лету повернула першою до Берліну, вихідної точки лету кругом Европи.

Рік великих спортових досягнень жінки, це рік 1930-тий. В квітні княгиня Бедфорд перелетіла простір Лондон-Капляид. П. Емі Джонсон схвилювала цілий світ своїм летом до Австралії. П. Карстейрс досягла вершку скорости (144 км на годину) моторовою лодкою й заступатиме Анґлію в міжнародних морських змаганнях в Дітройті. П. Брус досягла кілька світових рекордів у автомобілевій скорости.

Лікарку П. Бертран-Фонтен іменовано в Парижі „méd - cin des hopitaux". Є це перший щабель наукової карієри, який відчиняє пані Бертран дорогу до професури на медичному факультеті в Парижі а також вперве лучається у Франції, щоби жінка досягнула такого відзначення. Відомо, що француженка помимо культурної поступовости свого краю, не осягнула ще й частини цих прав, що їй належаться як громадянці напр. права голосування. Недавно тому відкинено законопроєкт, яким жінки правнички домагалися права виконувати уряд судді. Але француженки не зневірюються невдачами, а працею здобувають собі важкі, відповідальні уряди.

Виставка Андерзена в Парижі. В Парижі, де Андерзен проживав якийсь час, відкрито виставку в память 125-ліття його уродин. Заходами Державної Парижської Бібліотеки зібрано тут його рукописи та видання його творів у всіх мовах світа. Особливу цікавість розбуджує записник письменника, де точно записані витрати його паризького побуту, включно найбільших дрібниць.

Конґрес жінок з вищою освітою. Саме закінчився в Празі 25-тий конґрес Міжнародного Союзу Жінок з вищою освітою. На чолі конґресу стояла пані Куліс, професор фізіології на льондонському університеті.

Жіноче віче в Рудках. Заходом Сільского Господаря в Рудках, а за ініціятивою Вп. о. Кульчицького, місцевого пароха, влаштовано дня 29 липня ц. р. жіноче віче. Темою нарад було зберігання та плекання народнього мистецтва, яке все ще не ціниться належно серед нашого жіноцтва. Реферувала інж. Стефанія Чижович, відпоручниця кооперативи „Українське Народнє Мистецтво". Прелегентка звернула увагу численно присутнім селянкам на красу й старовинність їхньої ноші та вказала їм на потребу зберігати її як святочну недільну одіж, якою пишається кожний нарід. Присутні селянки живо зацікавились цим сюжетом й забирали голос у цій справі. Одна з бесідниць зазначила, що у великій мірі причиняються до занехання народньої ноші сільські дівчата, які шукаючи служби в місті, швидко й радо передягаються тут. Вона звернулася із закликом до мійських господинь остерігати дівчат перед недоцінюванням народньої ноші і освідомлювати їх в цьому напрямку.

Вислідом дискусії ухвалено слідуючу резолюцію:

„Присутні на зборах заявляються за утворенням жіночої секції при філії Сільского Господаря в Рудках з метою:

1) збирання зразків народнього мистецтва в Рудках.
2) ведення робітні вишивок".

Віче закінчив о. Кульчицький довшою промовою, в якій звернув увагу присутніх на нові можливости заробітку при примінюванні народнього мистецтва до предметів домашньої обстановки та закликав до гуртування жінок-вишивальниць в кооперативній формі. І дійсно, вислідом цих нарад засновано гурток вишивальниць, який спершу заложено при місцевій філії „Сільского Господаря" а згодом перемініться в кооперативу.

Уділ Кооп. „Українське Народнє Мистецтво" підвищено рішенням Заг. Зборів з 8 квітня ц. р. на 30 зол. Подаємо до відома всім членам, що згідно з ухвалою Заг. Зборів доповнення уділів мусить наступити на протязі біжучого ділового року.

(Продовження з 15-ої стор.)

2. Практична суконка для 12-літньої дівчинки

Обр. 73 передня часть суконки (половина)
Обр. 74 задня часть суконки (половина)
Обр. 75 рукав
Обр. 76 половина передньої вставки
Обр. 77 комір

Передня частина суконки вийде суцільною (при ширині матеріялу 100 цм) коли сполучити два кусники так, щоби шов сховався в одну зі складок. Вставку й комір можна вшити окремо до вимінювання. Складки вставки можна запрасувати після ліній визначених на аркуші. Під середущою складкою приміщений на ліво розпір, який застібається на затиски. Передну часть суконки треба тепер складати у складки й прикріпити їх нитками. Середущі три складки викінчується на горі в зубці і пришивається до вставки в такий спосіб, що складки суконки заходять у складки вставки. Бічні краї вставки пришивається до переду а довга складка на передній части суконки повинна прикрити місце зішиття. На плечах є теж по одній складці з кожної сторони. При зішиттю переду й плечий повинні складки сходитися точно на раменах. Приділ суконки треба зарубити а складки сильно припрасувати. Подвійний комір обхоплює рубець вирізу. Долішний рубець рукава збирається злегка й обхоплюється вузьким манкетом. Рукав вшивається в розріз пахи точно швом до шва.

3. Плащик для 13—15 літньої дівчинки. Потрібно 2.20 м матеріялу, широкого на 130 цм, 2.60 підшевки, 2 великі а 2 менші ґузики.

Обр. 18 передня часть, можна довільно продовжити
Обр. 18 А і 18 В треба при кроєнню сполучити в одно
Обр. 19 доповняюча часть переду
Обр. 20 задня часть, можна довільно продовжити
Обр. 20 А і 20 В треба при кроєнню сполучити в одно
Обр. 21 доповняюча часть плечий
Обр. 22 половина коміра
Обр. 23 Рукав

Передні частини треба пристебнувати до доповняючих частей. На спині закладається на середині одна глубока складка, яку треба міцно запрасувати і зішити внутрі до половини. Тепер пристебновуються доповняючі частини плечий і злучується перід і плечі бічними швами й на раменах. На означеному місці треба протяти виріз для кишень. Комір пришивається спершу рівною половиною, а потім пришивається вигнену частину згідно з рисунком. Краї коміра розкладаються, ззаду він прилягає до шиї. Долішний рубець рукава прикрашений наложеною смугою матерії. Підшевку пришивається невидимим швом.

4. Плащик для хлопчика. Матеріялу потрібно: 2 м сукна широкого на 140 цм, 10 великих ґузиків, 2 менших ґузиків, одну велику спряжку, дві менші спряжки.

Обр. 49 передня часть, можна продовжити після потреби
Обр. 50 плечі, можна продовжити після потреби
Обр. 51 кляпа
Обр. 52 і 53 рукав
Обр. 54 частина коміра
Обр. 55 прикраса манкета

Перід злучується з плечима бічними швами. На спині треба заложити складку після визначеної лінії й простебнувати до половини. До правої частини переду пришивається кляпа з подвійного матеріялу. Внутрішна частина коміра зі штивним полотном пришивається до вирізу а потім обтягається подвійним коміром без шва. Краї його стебнується з правої сторони в певному відступі від краю.

НОВІ КНИЖКИ

Накладом видавництва „Рідна Школа" вийшло оповідання російського письменника Ґарін-Михайловського п. н. „Молоді літа Тьоми" у перекладі п. Константини Малицької. Наші читачки знають це оповідання зі сторінок „Нової Хати", де воно було друковане як літературний додаток 1929 р. і на початку 1930 р.

Здавалось би, що в 30 рр. „століття дитини" оповідання, на тему роздору між дітьми і батьками вже перестарілі, що нема потреби їх писати, а тим більше перекладати. А однак, щорічні передвакаційні самогубства молоді з страху перед батьками є доказом, що розладдя між дітьми і батьками все ще належить до найбільш дошкульних болячок нашого часу.

Тому переклад п. К. Малицької треба щиро повитати, як цінний вклад в нашу педагогічну (не діточу!) літературу і поручити цю книжечку увазі наших читачок.

Малий Тьома це не те покірне хлопя, що колись, по шкільних читанках клали нам за взір синівської любови тому, що батька за поличник в руку цілував. Малий Тьома щира-пряма дитина — він в злости кусає руку батька-ґенерала. Він шукає правди і справедливости. Його тривожить страшна дійсність, повна лицемірства і він як герой бореться з цею дійсністю і перемагає її.

Свою перемогу завдячує мамі. Мати Тьома це ясна постать оповідання. Вона з цих матерей, що стараються зрозуміти кожну рисочку вдачі своєї дитини і відповідно нею покермувати. Вона, з завзяттям львиці вступається за сином перед ґенералом-батьком, що розуміє тільки муштру і директором, що узнає тільки риґор. Мати однак доказує їм, що не муштра і риґор, а любов і зрозуміння є основою доброго виховання.

Цей сюжет розладдя між дітьми а батьками опрацювувало богато письменників. Згадаю тільки Марію Міхаеліс, Марію Ебнер Ешенбах, Вячеслава Потапенка, а в новішій літературі Степана Цвайґа. З цих оповідань тільки герої оповідання Михайловського і Цвайґа виходять з життєвої боротьби побідниками, — інші кінчать самогубством.

Дівчино! Хочеш бути щасливою жінкою і дійсно рівноправною громадянкою? Вступай до фахових шкіл.

Докладні інформації про ріжні типи фахових шкіл та умови приняття, можна знайти в книжочці під заг. **„Фахові Школи"**, виданій Головною Управою „Рідної Школи" у Львові.

ТРИЛІТНА ФАХОВА ЖІНОЧА ШКОЛА

Кооператива „Труд" у Львові (концесіонована Шк. Кураторією до ч. 1087/30), приймає вписи учениць на 1-ий і 2-ий рік відділу кравецтва і білизнярства.

Умовою приняття є покінчення щонайменше 5 кляс вселюдної школи з добрим успіхом в 14—18 р. життя.

Крім предметів чисто фахових, а саме крою і шиття ріжнородного білля, крою, моделювання та шиття діточих і жіночих суконь, костюмів, плащів, крім фахових рисунків, рахунковости, калькуляції, товарознавства, гіґієни і домашного господарства, обовязують загально образуючі предмети: релігія, українська і польська мова, історія, ґеоґрафія, аритметика і ґеометрія, спів, руханка.

Покінчення школи кооп. „Труд" дає повну фахову кваліфікацію, управнює до самостійної праці в ділянці кравецтва і білизнярства та до основування власної робітні.

Теоретична підготовка улегчує абсольвенткам школи можливість заробітку в кооперативних майстернях і приватних підприємствах.

Курси куховарства і домашного господарства, розпочинає в вересні с. р. жіноча кооператива „Труд". Плян шестимісячного курсу обіймає теоретичну і практичну науку варення, печення, приладжування і переховування запасів, порядкування мешкання, праня і гладження білля.

Зголошення особисті і письменні щоденно від год. 10—13 в льокалі кооп. „ТРУД", Ринок ч. 39.

МАРСЕЛЬ ПРЕВО

ПРО ЖІНКИ І МОДУ

Останній тиждень в Парижі був, як що року, інтересною виставою жіночої моди. Цілий світ вислав туди своїх делеґатів, щоби оглянули й затямили собі, як жінки будуть убиратися в найближчих місяцях. Дуже добре, що жінка, ця thing of beauty, являється елеґантною й причепуреною. І я, на вид цего величавого спектаклю, зовсім не думаю відіграти невдячної і трохи глупої ролі фільософа. Але таки, хай мені буде вільно обговорити одну сторінку жіночої психолоґії.

Здавна і по всяк час боронив я оцего прінціпу фемінізму:

„Тому, що жінка сповняє ті самі обовязки як мужчина, річ справедлива, щоби й користувалася тими самими правами."

В моїх „Листах до Францішки" (трицять літ тому!) боронив я фемінізму і мої погляди на цю справу не змінилися, як також не змінилися й мої передбачення: Жінка посідає сьогодні ті самі права, що й мущина, а внедовзі може захопити владу. Але — і це мене найбільш діймає — сама жінка припізнює своє вступлення на престол поганим рабським служенням моді. Елеґантки останнього тижня найліпшим цего доказом.

О жінки! скільки раз від часу світової війни чув я, як переконуючо вихвалювали ви красу й вигоду короткої сукні! Боронили ви цеї реформи, боролися з назадниками й „пассеїстами" так само завзято, як за коротке волосся. Не жаліли ви дотинків на тему чудацьких одягів ваших мам і бабунь. До арґументів естетики додавали арґументи вигоди й гіґієни і, треба признати, ваші міркування переконали згодом і найбільших скептиків. І ви раділи, кажучи:

„Ця мода не є виключно модою: це висказ здорового розуму. Ніколи вже, чуєте? ніколи не будемо носити довгих суконь..."

Над одною тільки математичною правдою ви не подумали. Можна в безконечність майже продовжати довгу сукню, хоч така унедогіднює хід і збиває стовбурі куряви. Натомісць ніхто не зможе скорочувати у безконечність короткої сукні. Правда, ви і цего прібували! Завжди нетерпеливі й несупокійні у змаганнях за чимсьто „новим", показували ви нам постепенно панчохи, відтак лидку, відтак коліно й підколінок, відтак надколінок і підвязки.

„Сьогодні більше ніж вчора, але багато менше ніж завтра!"

І по кожній такій зміні приходило хвилеве заспокоєння. Певна річ, вроджена вам скромність здержала вас у тім безконечнім „спинаннюся уверх“.

І тоді сукня знова спустилася нижче коліна й етапами дійшла до лидки. Але це ми вже бачили! З тої хвилі коротку сукню засуджено на смерть. Миттю позабули ви усі ваші давніші арґументи, позабули горячу оборону естетики й гіґієни. Затужили знечевя за тоалетами прабабунь, які ще недавно викликували у вас сердешний сміх, коли оглядали ви їх на старих картинах або в театрі!... І ви бігли до творців вашої елеґанції і заклинали їх, щоби вам як найбільш закрили ноги, щоби вас закутали в подвійні спідниці й фальбани, як колись ходили ваші мами, бабуні й прабабуні...

Скажете на це, що маєте право вбиратися, як захочете. Хай буде! Але будьте обережні; своїм рабством супроти найбільш недотепних змін зазначуєте яркою лінією те, що вас ріжнить від вашого суперника — мущини.

Мущина має свою моду і свою елеґанцію. Але від сотки літ, а принайменше більш пятьдесятки, він зберіг свій раціональний одяг, змінчивий тільки в подробицях. Зрештою і ті зміни небагато значать, бо сам знаю елеґантних мущин, які переступили трицятку і не змінили свого стилю і остали елеґантними.

А ви, жінки! Якась патольоґічна горячка пре вас зривати напрасно з одною формою одягу, щоби перекинутися до другої, найбільш противної! Ваша естетика зміняється на команду таємничих арбітрів, по думці постанов майже завжди дуже корисних, але не для вас, а для них.

Жінки, сестри ви мої! заклинаю вас, бережіться! Показуєте на кожному кроці видиме ослаблення розуму й волі супроти другого пола. Нечайний поворот до довгих суконь, коли ще вчора святкували ви свято короткої сукні, як символу визволу, остане на довго арґументом проти вас в кружках антифеміністів, арґументом вашої нижчости, неконсеквенції й неволі.

* * *

Стільки мущина-француз. Маємо відвагу навести його міркування в нашому журналі — журналі мод. Але треба й нам жінкам щось відповісти — ану! розговорімся на сторінках „Нової Хати“ на цю тему, оборонім жінку й її змагання, бажання усе чогось нового — иншого. Я особисто голосу не забираю, бо у многім годжуся з французьким письменником — а друге, справа моди й взагалі убиранняся й думання про одяг була завжди для мене дуже прикрим заняттям і я все мала жаль до Провидіння, що пристроївши так ґарно лелії польні і птиці небесні і кота і ласичку і вивірку, одну тільки людину пустило голісіньку на світ і каже їй дбати самій про одяг. А прецінь, мати такий постійний свій кожушок на літо й на зиму, на весну й на осінь було би великим добром і дало змогу більше часу присвятити иншим справам життевим.

Але... але... тоді „Нова Хата“ перестала би бути журналом мод і багато ще чого иншого перестало би бути, а що я й сама дуже люблю ґарну, елеґантно одягнену жінку, так: „хай живе мода!“ *Чайка Дністрова.*

ДР. ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО

ДЕЩО ПРО ПОРІСТ ВОЛОССЯ

Природа любить деколи гратися з нами, не дивлячись зовсім на те, що такі іграшки нам не завсіди до вподоби. Візьмім от хоч би волосся. Скільки є людей, що далиб дуже-дуже багато за те, щоби відзискати або бодай удержати стан поросту волосся на голові, яке вони стратили чи через хоробу, чи таки внаслідок власної неосторожности в більшій або меншій мірі. — А скільки знов є людей, яким надто великий поріст тогож таки волосся завдає багато клопотів і є зовсім небажаний. Очевидно, розходиться в цім другім випадку о волосся не на голові, а на инших місцях, пр. лиці, грудях, руках, литках то що. Про те, що належить робити, щоби поріст небажаного волосся обмежити згл. його усунути, хочу сказати нині кілька слів.

Небажане волосся дошкулює головно жінкам, хоча часто стрічав я й чоловіків, яким треба було для удержання симетричного заросту на лиці усувати деякі партії волосся. Але ці випадки можна вважати виїмками; головна скількість хорих, що шукає поради в цьому напрямі це жінки.

Найбільш небажаним є анормальний заріст на лиці у жінок. Доки він обмежується лише до ніжного пушку, тоді його терплять ще зовсім добре, ба навіть додає деяким типам певного рода принади. — Гірше буває, коли такий „вусок“ засіється на добре, так що вже й звіддалі його видно, а ще гірше, коли небажане волосся покриє також бороду та щоки. Воно тоді або росте собі, як само хоче, досягає навіть кільканайцяти міліметрів довжини, або підстригуване стирчить та коле мов неголений заріст у чоловіків. І в одному й другому випадку є ця косметична аномалія дуже неприємна і опоганює лиця, хоч би найкращі.

Дуже неприємними для жінок є чорні волоски на литках і передраменах. Тут небажані вони особливо тоді, коли для спорту надягається безрукаву сукню, або не носиться панчіх.

Не дивно отже, що вже від давен давна старались лікарі ріжних часів винайти відповідні середники до успішного усування цего небажаного заросту. Вживано до того преріжних способів, але про них можемо сказати одно певне, а саме, що вони не вели ніколи до осягнення повного успіху.

Нині поборюємо цю аномалію ріжними методами, які можемо розділити на чотири ґрупи: механічна, хемічна, актинічна і електрична. Однак і нині мусимо признати, що ніякою з цих метод не осягаємо совершенних ефектів, що декотрими з них осягаємо вправді дуже гарні успіхи, але лиш на довший або коротший час, та що вкінці деякі з них є навіть не зовсім безпечні для організму.

Приглянься їм по черзі:

Механічні епіляційні методи полягають в тім, що покривається шкіру, порослу волоссям, відповідно препарованою масою, яка по хвилі ціпне (смолою, колодіюм і под.). Утворену в той спосіб поволоку, зриваємо відтак насильно зі шкіри, а при тім вириваємо рівночасно запечені в ній волоски. — Вже з цего бачимо, що така болюча і прямо брутальна метода не могла нікого вдоволити і тому нині її майже зовсім покинули.

Хемічні методи полягають в аплікації т. зв. депіляторій. Є це ріжні хемічні середники, що нищать волосся і спричинюють його випадання. Ділання їх опирається по більшій части на звільнюванні сірководня, який нищить волосся. Депіляторія аплікується звичайно у виді каші, якою потирається зарослі місця і по кількох днях волосся злазить зовсім. З огляду на легкий спо-

сіб аплікації є осягнений ефект досить добрий і булаб ця метода може і універсальна, колиб не її відємні сторони.

Полягають вони в тому, що: 1) Сірководень є трійливий ґаз і вдихування його шкодить організмові. 2) Рівночасно зі сірководнем увільнюються з депіляторій також інші субстанції, які дражнять шкіру і викликують досить довго треваюче зачервонення шкіри в місці аплікації, ба навіть можуть по кількоразовім припоровленні середника викликати вперті екцеми. Тоді вже шкіра унеможливлює звичайно не лише уживання того середника, що екцем викликав, але й взагалі якогонебудь хемічного депіляторія. Цей стан дуже неприємний тому, що при всьому ми не лише не усунули небажаного заросту, але ще й викликали неприємну дерматозу. Згадані від'ємні сторони хемічних депіляторій перевищають їх добрі прикмети до тої міри, що цих середників нині майже не вживаємо.

Друга група хемічних середників обіймає в собі перекис водня, який з одної сторони волосся відбарвлює, робить його крихким і тим спричинює його випадання, очевидно при достаточно довгій аплікації. Перекис водня є нешкідливий для організму, не викликує звичайного подражнення шкіри, тому можемо його приміновувати без обави. — Злою стороною його є однак повільне ділання і не все певний вислід.

Ріжні реклямою захвалювані епіляційні масти, креми, води і т. п. є основані по найбільшій части на котрімсь з обох прінціпів і не обнімають ніяких незнаних у медицині складників.

Усування волосся актинічною методою діється при помочі лучів Рентґена. Цеї методи уживається мало до тревалого усунення небажаного заросту. По більшій части усувається волосся рентґеном лиш на певний протяг часу, а це тому, що відмірення відповідної дози лучів для тревалого усунення волосся дуже трудне і ніколи не можемо сказати, чи доза, якої треба для тревалого усунення волосся, не викличе рівночасно також атрофію шкіри зі всіми її прикрими наслідками. Тому найкраще рентґенівських лучів для цеї цілі зовсім не вживати.

Усування небажаних волосків *електричною* дорогою є властиво одинокою методою, яка в руках вишколеного фахівця дає бодай до певної міри вдоволяючі висліди і не грозить ніяк пацієнтові. Полягає вона в тім, що через пацієнта перепускається ґальванічну або електричну струю, при чім уживані при цій методі електроди ріжняться між собою кольосально щодо величини: одна з них має вид бляхи о поверхні кількадесяти а то й кількасот квадратових центиметрів, а друга має вид тонесенької голки о поверхні ледви кілька сотих міліметра. — Широку електроду прикладаємо денебудь до тіла, а шпилькову вбиваємо в цибульку волосся. Колиж тепер при помочі так дібраних електрод перепускаємо через орґанізм електричну струю, то бачимо сейчас, що ґустота електричних ліній є на шпильковій електроді значно більша, чим на широкій, внаслідок чого ділання електричної струї в околиці шпилькової електроди є значно інтензивнійше, чим на широкій електроді. Тому то коли ми на широкій електроді не спостерігаємо ані обєктивно ані субєктивно ніяких змін, настане в околиці шпилькової електроди електроліза, а тим самим девастація волосової папілі.

Вистачить тепер вже лише витягнути зі знищеної цибульки завмерлий волосок, а другий на його місці певно не виросте. На цих прінціпах основується т. зв. електроліза, згл. електрокабуляція тканин взагалі, а так зване електричне усування волосся зокрема.

Метода ця дає ще найкращі висліди, але й вона не без відємних прикмет. По перше вимагає вона дуже багато праці й часу, а вслід за тим і терпеливости від лікаря і пацієнта.

Накінець згадаю ще про один середник, що його тут і там приходиться давати пацієнткам в руки. Є це бритва, а радше машинка до голення. Цей спосіб депіляції поручаю тоді, коли розходиться о усування надто буйного поросту на литках або під пахами. Не є це ніяка тревала епіляція, але для цілей, в яких усувається згадане волосся, вистачає зовсім.

ПРО ПОРЯДКУВАННЯ ПИВНИЦІ

Цим питанням починає турбуватись господиня вже з кінцем літа. Виринає потреба зимових запасів, треба подумати й про відповідне переховання їх. І тому обмірковуються добрі й лихі сторони пивниці, всякі невигоди сполучені з тим та кращі можливости зберігання зимових запасів. Цеж від прикмет пивниці, від того чи вона вогка чи суха, чи вижче чи нижче положена, залежить і в значній мірі добре переховання ярин та овочів.

Тепер, коли в пивниці вже не осталося нічого з запасів минулого року, а порожні полиці та скрині ждуть нового заповнення, найкраще перевести основні й докладні порядки. Тепер легко можна винести на двір всі полички, скрині, перегородки, вишурувати й полишити кілька днів на сонці. Нехай витягне з них хоч трохи пивничну вогкість. Потім обмити пивничне віконце (і воно теж хоче ясно дивитися на світ Божий), обмести стіни від пороху й павутиння й змінити пісок, який остався ще від минулорічної ярини. Коли він не дуже натягнув вогкости, можна його лише пересіяти через решето, щоби позбутися грудок та останків гнилі.

Найважніщою прикметою гарної пивниці є сухий воздух, тому що вогкість найчастіше дошкулює зимовим запасам. В пивниці, де держимо овочі або ярину сухий воздух є неминуче потрібний. Першим услівям для збереження сухого воздуху є часте провітрюваня. В осени аж до перших морозів повинні вікна пивниці стояти відчиненими. Чим глубше пивниця положена в землі, тим довше можна не зачиняти пивничних вікон, аж доки загальна температура на дворі не осягне кілька степенів під зером. Тоді вже слід зачинити вікна, тому що в самій пивниці не сміє температура впасти нижче зера. Але й протягом зими не треба занедбувати провітрювання; з часом воздух в пивниці, хочби й найбільше сухий, стає несвіжим. В тепліці зимові дні можна відчиняти вікна на кілька годин, щоби впустити свіжого, чистого воздуху.

Сухий воздух можна осягнути в пивниці ще й штучним способом. На стовпцях чи камінних положити злегка наклонену дошку й посипати її хльоркалієм у формі порошку. Біля нижче положеного кінця дошки треба підставити горщок або мищину. Хльоркалій втягає в себе вогкість з воздуху і переміниться у вапно, яке стікатиме у посудину. Оце вогке вапно можна ужити наново, коли висушити його, так що воно знову переміниться у хльоркалій. Коли слідкувати уважно за тим, щоби вогке вапно у пивниці замінювано зараз же хльоркалієм, згодом втягне він усю вогкість у себе й воздух стане зовсім сухим.

В особливо вогких пивницях треба лікувати це лихо більш основно. Там де земля кругом вогка й мури натягли вже вогкости, не поможе лише провітрювання й висушування воздуху, там треба подбати про цементову підлогу. Слід влаштувати також безнастанний продув свіжого воздуху в слідуючий спосіб: у двох протилежних стінах пивниці пробити над поземом землі діру й у ці діри заложити цементові рури, проміру 20 цм. Між обома отворами повстає продув, який безнастанно змінює воздух у пивниці. У таких вогких пивницях треба й при складанні

запасів придержуватись особливої обережности. Ярину в піску держати у скрині, поставленій на кількох камінях, щоби воздух міг свобідно продувати під дном.

Сухого воздуху та відповідної температури вимагається також і від комори, де господиня переховує заварені овочі, квашену городовину та вуджене мясиво. Комору треба так само часто провітрювати як і пивницю. Для осушення воздуху можна так само попробувати посипати дощечку хльоркалієм. Для кращої охорони перед вогкістю та плісню можна покрити слоїки з варенням аркушом бібули, замоченим у саліцилевий спирт (1 ґр. саліцилю на 10 ґр. чистого спирту).

Всі ці приготовання та заходи вимагають великої дбайливости та докладної уваги. „По пивниці й коморі пізнаєш господиню", каже стара німецька приповідка. І справді, ці два господарські закутки, чи не найважніші в цілому домі, коли взяти під увагу, як багато впорядкованість заощаджує нам праці, а як важне гігієнічне зберігання поживи для здоровля наших найблищих.

Тому й тепер, перед зложенням зимових запасів, слід перевести тут основні порядки.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

П. Гамалєва, Збараж: Адресу справлено, — дякуємо за повідомлення.

П. Ю. Кучер, Youngstown Ohio: Дякуємо за приєднування передплатниць, — шлемо щирий привіт.

І. Б. Обі Ваші статті ми переглянули. „Жінка в драмі Шекспіра" не піде. Другу статтю ми помістимо в чергових числах.

Др. Юрій Русов, Прага. На Вашу пропозицію ми зараз же відписали. Досі не маємо від Вас відповіди. Чи може змінили адресу?

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБОК

В ч. 6 „Н. Х.", за 1930 р. просимо справити слідуючу похибку:

В поясненнях до VI таб. кольорових узорів, 5 рядок згори має бути „Уставка з жіночої сорочки Снятинщини", а не як написано „Полтавщини".

В ч. 7—8 „Н. Х.", за 1930 р. просимо справити дальші похибки:

В нарисі О. Ver: Побіда 14. рядок згори, замісць „Гей, в сонцю ясному" має бути „Гей, в сонцю яснім". Дальше 11 рядок знизу замісць: „Не снять жита?..." має бути „Чи снять жита?"... А в реченні: „Хоч блеск у нього велично зловіщий", треба справити: „Хоч блеск у нього величю зловіщий".

В споминах Р. Бейден-Поуела „З юних днів" зайшла помилка в написі світлини. Світлина „Водний табор на Дністрі" зветься в дійсності „Водний табор на Волині".

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

В останні роки жіноцтво всего світу сміливо піднесло голос протесту проти цілковитої залежности жінки від чоловіка. Дякуючи своїй енергії жінки почали вже завойовувати в світі рівне з мужчинами право. Ми бачимо в сучасний мент жінок в вищих установах на відповідальних посадах, про які жінкам перед роками і не снилося.

Українська жінка теж пробудилася від своєї залежности від чоловіка. Творить жіночі організації та дбає про об'єднання жінок на всій Україні.

В сучасний мент українських дівчат, що перебувають на еміграції у Франції, єсть поважна кількість. Дякуючи байдужому відношенню нашого Громадянства, вони полишені на власні сили, і через це попадають тут нераз в дуже прикре положення.

Великого напруження треба, щоб усвідомити цей елемент, та вирвати його з пазурів завмираючих забобонів, через котрі не одна тисячка жінок попадає в пазурі розпусти.

Взявшись до створення на терені Франції культурно-просвітньої організації, котра б могла обслуговувати всю Українську еміграцію, та гідно репрезентувати Українську справу перед чужинцями, ми хочемо й дівчат Українських взяти під свою опіку. Але для цього потрібні досвідчених інтелігентних жінок, щоб зуміли зайнятися духовним розвитком наших дівчат. Наразі таких жінок тут немає. То ж ми звертаючись до всего українського жіноцтва просимо допомогти нам в цій праці своїми вказівками, та відповідною для цієї праці літературою. Наразі, в початковій стадії розвитку нашої організації, ми ще не маємо настільки матеріяльних засобів щоб набути для цієї праці відповідної лтератури. Тож просимо Вас, українські жінки, допомогти нам, і надсилати нам на перших початках, книжки, журнали, та газети котрі б змогли нам стати в пригоді в праці по усвідомленню жіноцтва.

На еміграції у Франції знаходиться багато українських дітей. Ви, жінки, найбільше можете відчути ту кривду, яку терплять наші діти, закинуті в чужий край, без своєї Рідної Школи, й без української книжки, журналу, котрі б стали в пригоді для пізнання своєї батьківщини. Тож дуже просимо Вас, допомогти нам дитячою літературою, надсилаючи її для нашої бібліотеки.

В часі визвольної війни українське жіноцтво гідно допомагало нашому вояцтву боротися за рідний край. Докажіть же й зараз, що Ви не зложили зброї і продовжуєте разом з мужчинами боротьбу з темною навалою, що облягла наш поневолений край.

Не будьте байдужими до нашого заклику і допоможіть чим можете.

Адміністрація Бібліотеки-Випозичальні
УКРАЇНСЬКА КНИЖКА У ФРАНЦІЇ.
Завідуючий Бібліотекою: *Сопільник.*
Завідуючий Склепом *Босий.*

FRANCE, Bibliotèque - Circulation „Ukrainska Knyjka" chez A. Sopilnyk 9, cité du Bouye, rue Monge Vesines-Chalette (Loiret) Montargis

ОБМІНЯЙМОСЬ ПОРАДАМИ!

На бажання передплатниць відкриваємо відділ порад, у якому поміщуватимемо запити передплатниць з господарської ділянки та відносно інших справ. Прохаємо передплатниць, які розпоряжають фаховим знанням або досвідом у даній справі, відповідати на запити й таким способом улекшувати собі взаїмно працю й завдання.

Хто порадить?

З минулого року остало в мене трохи старого товщу, а також ріжних відпадків товщу, яких не можна до нічого зужити. Щоби не змарнувати цього, хотілаб я зварити з нього мило й тому прошу шан. читачок подати мені докладний, випробований спосіб варення мила. *Олена Г.*

Моя кокосова пальма, що до недавна дуже гарно розвивалася, почала тратити листки. Не помогла зміна місця ані часте підливання. Чи може хто вказати мені на можливу причину?

Зажурена.

З НАШОГО ДОСВІДУ

Питний мід

Найпростійший спосіб роблення питного меду цей: до бариločки, або до шкляної бутлі дається на кожне кільо меду 4 літри (теплої) води, і добрих, здорових дріжджей прасованих, на величину ліскового оріха. Плину треба зробити стілько, щоби бариločка чи бутля була ним залита по край, а від часу, до часу доливається водою те, що випарувало, щоби посудина була все повна. Для побільшення запаху додається всякого пахучого зілля, і то до води, заки додамо меду.

Можна на це ужити жменю хмелю, або материнки, або навіть бозового цвіту, чи нарешті скірок з помаранчі. А скоро плин в посудині перекисне і стане ясний, можна посудину забити щільно, щоби мід виварився, аби можна його по кількох місяцях спустити до фляшок, які можна дістати в склепах з мінеральних вод тощо. Ті фляшки є міцні, і коштують дешево, і можуть служити на стягнення до них питного меду на довгі літа. Кому йде про мід дуже кріпкий, котрий уживанобн так як лікарство по дрібці, може такий мід зробити так, що до одного кіля меду дати води лише дві літри.

М. С.

ПРИПИСИ

Салата з зеленої фасольки.

Покроїти повздовж не дуже тонко зелену фасольку, варити до мягка в несоленій воді, а при кінці посолити. Відляти воду, вистудити фасольку, посипати дрібно краяним кропом, додати 2—3 зубці чеснику роздушеного ножем, оцту до смаку і оливи. Легко вимішати все разом, виложити на миску й подати. Краще, коли постоїть яку годину перед поданням.

Буліон з помідорів.

Спілі помідори порозривати на куски, зложити в деревляну або черепяну посудину і остатити на 5—6 днів. Потім перетерти масу через поливане цідило (друшляк) і поставити варити в камяній ринці, мішаючи часто, щоби не пригоріло. Коли маса згусне так, що ще можна її ляти, зіляти її у фляшки, заткати добре корком, перевязавши його міцно дротом або шнурком. Зложивши фляшки у ринку, налляти на дно трохи води, і все разом засунути у піч по хлібі, або в руру по обіді. Найкраще надаються для цего фляшки півлітрові, тому що пізніш раз початі, вони скорше спорожняться чим літрові. Цим буліоном можна в зимі заквашувати борщ, додавати смаку до підлив, заквашувати солодку капусту і робити помідорову юшку. Держиться аж до слідуючого літа.

Помідори з яєшницею.

6 великих спілих помідорів спарити окропом і сейчас стягати з них тоненьку шкірку. Зрізати ножем вершки і ложочкою видушувати зернятка, Так прилагоджені помідори зложити на огнетревалім полумиску. Окремо прилагодити яєшницю з 4 яєць з дрібкою приризу або зеленої цибульки і наповнювати прилагоджені помідори. Потім посипати їх тертим швайцарським сиром і тертою булочкою, покропити розтопленим маслом і запечи в рурі чверть год.

Карафіол зі шинкою.

2 карафіоли середньої величини, 25 дкґ шинки, 7 жовтків, 1/4 л сметани, 2 дкґ тертого пармезану. Карафіол зварити в солоній воді, відцідити, посічи і накладати верствами зі січеною шинкою до форми, поляти сметаною розколоченою зі жовтками. По верху посипати тертим пармезаном, тертою булкою, а відтак покропити розтопленим маслом. Печи 1/2 год. в досить горячій печі.

Карафіол в тісті.

Рожу карафіола варити в солоній воді 10 мінут, відтак вложити на 1/4 год. до студеної води. Опісля покраяти на шматки, мачати в тісті і смажити на розжареному маслі. Подати з яриною або зі зеленою салатою.

Тісто: 1/8 л білого вина розколотити з 1/8 л муки, посолити, додати 1 ложочку оливи і шум з 2 білків.

Фашерована калярепка.

10 калярепок, 2 дкґ дрібно січеної цибулі, 1 печеричку (або грибок) зеленої петрушки, 2 дкґ товщу, 40 дкґ меленої печені, соли, перцю і одно яйце, 7 дкґ масла, 7 дкґ муки на засмажку.

Калярепку обібрати, стяти спід, вижолобити середину і зварити в солоній воді. — Цибулю, печерицю і січену петрушку присмажити легко на товщі, вимішати з мясом і яйцем, посолити і поперчити. — Цим фаршом наповнити калярепу і прикрити скраяним кружельцем. Викраяні рештки калярепи заварити, перетерти і додати до засмажки — залляти водою з ярин, посолити і поперчити. Цим сосом поляти калярепу і дусити ще 1/4 — 1/2 год. під накривкою.

Шпараґова фасолька зі сметаною.

1 кґ зеленої фасольки, 4 дкґ товщу, 5 дкґ муки, 1 ложочку дрібно січеної цибульки, трохи зеленої петрушки, соли, перцю і оцту до смаку — 1/4 л. сметани.

Фасольку очищену покраяти в пасочки, в поперек — варити в солоній воді аж змякне. З масла й муки зробити ясну засмажку, додати січеної цибульки і петрушки, потім відціжену фасольку залляти росолом, сметаною, посолити, поперчити і долляти оцту до смаку.

Гамбурський пиріг з кремом.

21 дкґ муки, 21 дкґ масла, тертої скірки з цитрини, 1 яйце і 7 дкґ цукру замісити як крухе тісто. Тісто розвалкувати і викроїти два рівні паски. З обкроєного тіста зробити тонкий валочок і обложити краї доокруги. Пироги посклaдати на виемаровану бляху і спекти на пів, відтак посмарувати мармелядою, наложити крем і допекти. Опісля покроїти в менші кусники.

Крем: 18 дкґ грубо січених мигдалів, 21 дкґ цукру, 4 білка і трохи цинамону — убивати на парі аж крем згусне.
і трохи цинамону — убивати на парі, аж крем згусне.

Ванільовий крем.

2 жовтка, 3 ложки молока, 5 дкґ цукру, кусник ванілії, убивати на парі аж згусне, проходолодити і вимішати з 1/4 л. убитою солодкою сметанкою. Накінець додати 1 1/2 листка білої розпущеної желятини. У формі сполоканій водою поставити на 2 години на лід.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво". Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок ч. 39., І. пов.

За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.

Щоб оминути непотрібних обопільних поштових коштів при надаванню посилок за посліплатою, просимо дуже при всяких замовленнях (кроїв, взорів, монограмів і т. п.) надсилати належитість з гори, чеком „Новоі Хати“, переказом, або поштовими значками.

Табелі кроїв з вимірами.

Виміри кроїв для підлітків і жінок.

Величина	для підлітків			для жінок					
	14	15	16	I	II	III	IV	V	VI
Обем горішний	cm 84	cm 86	cm 88	cm 90	cm 96	cm 102	cm 108	cm 114	cm 120
Обем в поясі	64	66	68	70	74	78	84	90	100
Обем в бедрах	90	94	96	100	105	110	114	120	130
Довжина спідниці	75	80	85	102	105	108	108	108	108

Виміри кроїв для дівчаток від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ціла довжина	cm 45	cm 48	cm 50	cm 55	cm 60	cm 65	cm 70	cm 75	cm 80	cm 85	cm 90	cm 96	cm 102
Обем горішний	58	60	62	64	66	68	70	72	74	76	78	80	82
Довжина рукава	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	37½	39	40½

Виміри кроїв для хлопчиків від 1—13 літ.

Величина	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Зовнішна довжина коротких штанів	cm —	cm 29	cm 33	cm 36	cm 39	cm 42	cm 45	cm 48	cm 50	cm 54	cm 56	cm 58	cm 60
Зовнішна довж. довгих рівних штанів	—	—	57	60	63	67	70	73	76	79	83	86	89
Довжина рукава	20	23	24	25	25	29	31	33	35	37	39	41	43

Ціни кроїв:

а) велика форма крою (костюм, сукня, плащ) . . . . 2·50 зол.
б) мала форма крою (блюзка, спідничка, діточий одяг, білля) . . . . 2·— „
в) дрібнички (капелюхи, ковнірці, черевики, тощо) . . . . 1·— „
г) малий взір до ручних робіт . . . . 1·50 „
ґ) великий взір до ручних робіт . . . . 2·40 „

ЗРАЗКОВІ МОНОГРАМИ

(ручно рисовані)

до гапту й вишивання хрестиками

в ціні від 0·50 до 1·— зол. за штуку.

При замовленнях не забувати подавати величину букв і до чого вони призначені (до хустинок, білля, рушників, пошевок, обрусів і т. п.).

НИТКИ DMC до ручних робіт:

Cotton Perle ч. 8. в клубках 0·65 зол.
„ „ 5. в мотках 0·45 „
DMC в мотках „ 12, 16, 25 . . 0·25 „
Moulinée в мотках . . . . 0·18 „

При замовленнях треба подати краску (найкраще за числом) і кількість мотків або клубків. До робіт, поміщених в „Новій Хаті“ можна красок не подавати, лиш зазначити, до якого взору дібрати нитки.

Гроші треба висилати рівночасно із замовленням переказом або в поштових значках. На **звичайне порто** посилки долучити **0·50 зол.**, а на **поручене** 0·75 зол. При найменших замовленнях **ниток** і инших матеріялів на порто треба долучити **1·20 зол.**, при більших (полотно, канва) **1·50 зол.** Всі замовлення полагоджується (за попереднім надісланням належитости) протягом 7—10 днів.

Замовлені товари висилається за посліплатою.

Видає Кооператива „Українське Народне Мистецтво". За Редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.
Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 39. З друкарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові.
Ціна числа зол. 1·80